

ระเบียบการ

หนังสือพิมพ์พระพุทธศาสนา ของคณะธรรมทาน

บรรณาธิการและผู้จัดการ : นายธรรมทาส พานิช

สำนักงาน : ห้องธรรมทาน ริมทางรถไฟ สถานีไชยา

กำหนดออก : ออกเป็นรายตรีมาส ในเดือน กุมภาพันธ์ พฤษภาคม สิงหาคม พฤศจิกายน. (ปีละ ๔ เล่มหรือสามเดือนครั้ง) เล่มแรกออกในเดือน กุมภาพันธ์.

อัตราค่าบำรุง : ส่งทางไปรษณีย์ธรรมดาปีละ ๑ บาท. ส่งไปต่างประเทศ ปีละ ๑ บาท ๒๕ สตางค์. รับที่ห้องธรรมทาน (ไม่มีค่าส่ง) ปีละ ๑๕ สตางค์. รับประเภทถาวร ส่งค่าบำรุงอย่างต่ำครั้งละ ๕ บาท (สำหรับตลอด ๕ ปี) รับประเภทกระดาษดีพิเศษ เสียค่าบำรุงสองเท่า, คือ ทางไปรษณีย์ธรรมดาปีละ ๒ บาท ประเภทถาวรกระดาษดี ส่งค่าบำรุง ๑๐ บาท (สำหรับตลอด ๕ ปี)

การส่งเงิน : ต้องส่งพร้อมทั้งบอกรับ เงินจำนวนน้อย โปรดส่ง ธนบัตรหนึ่งบาท ต้องลงทะเบียนซองจดหมายนั้นด้วย, อย่าส่งธนบัตรในซองจดหมายที่ส่งโดยธรรมดา. เงินจำนวนมากต้องส่งทาง หมายดี ในนาม นายธรรมทาส พานิช ผู้จัดการคณะธรรมทาน อำเภอไชยา เป็นผู้รับ ส่งจ่ายเงินที่ทำการหมายดี ป. ณ. อ. ไชยา. หรือจะ ส่งเช็ค (ใบส่งจ่ายเงินของธนาคาร) ชนิดเข้าบัญชี จ่ายในนาม คณะ ธรรมทานไชยา ก็ได้ ในกรุงเทพฯและธนบุรี จะส่งเงินบอกรับได้ที่ร้าน มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศ, ศึกษานุมิตรสมาคม สี่แยกวัดตึก, บริษัทศรีภัทร ๖๓๑ ถนนบำรุงเมือง.

อรหันตวจนะ

จาก เถรคาถา ขุททกนิกาย สุตตันตปิฎก

- คนผู้ตั้งอกตั้งใจรับกิเลส ยินดีในกรรมเครื่องออกจากทุกข์ พุจฉาพอเหมาะ ไม่ฟุ้ง ย่อมจัดปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายให้ตกไปได้ คุจลมหัดฮีตมา ยังไปไม่ให้ร่วงพรุลง ฉะนั้น

มหาโกฏิฐิตเถรภาสิต ไตร. ๒๖/๒๖๐.

- กลางคืน นอนเสียตลอดคืน กลางวันก็จับกลุ่มคุยกันวันยังค่ำ คนเหล่านี้ จักทำที่สุดแห่งความทุกข์ได้เมื่อไรกันนะ.

นิตเถรภาสิต ไตร. ๒๖/๒๗๕

- กฎของเรา มุ่งกันมิดชิดไม่รั่วลมอย่างดีแล้ว ฝนเอ๋ยฝน จงตกลงมาตามพอใจของเจ้าเถิด. จิตต์ของเราก็ตั่งมั่นหลุดพ้นดีแล้ว เรามีตบะเผากิเลสอยู่เสมอ, ฝน (คือกิเลส) เอ๋ย ถ้าจะตก ก็จงตกลงมาเถิด.

สุภติเถรภาสิต ไตร ๒๖/๒๖๐

- คนที่ฉลาด ไม่ประมาทแล้วสอดส่องอยู่เสมอ จะเข้าถึงอรรถอันใหญ่ยิ่งลึกซึ้งที่เข้าใจยาก เร้นลับ และละเอียดได้โดยไม่ยาก.

ปณณมันตานิปุตตเถรภาสิต ไตร ๒๖/๒๖๑

- ภิกษุที่มากไปด้วยความปราโมช ในธรรมที่พระพุทธองค์ทรงประกาศ จะดูได้ถึงสิ่งที่สงบ เป็นที่รำงับของสังขารทั้งปวง และเป็นสุข.

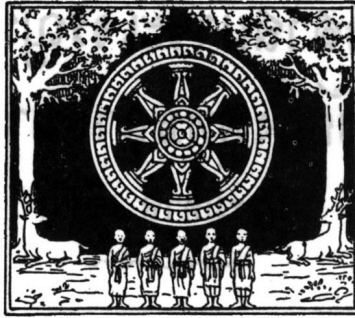
จุฬวัจณเถรภาสิต ไตร. ๒๖/๒๖๓

- ก่อนนี้ จิตต์นี้เที่ยวไปตามที่มันปรารถนา, ในที่ ๆ มันใคร่, ตามความพอใจของมัน ; แต่ในวันนี้ เราจักข่มจิตต์นั้นอย่างแยบคาย เหมือนความขังฉลาด ถือข่อมขัง ตกมันอยู่มือได้ ฉะนั้น.

หัตถาโรหปุตตเถรภาสิต ไตร. ๒๖/๒๗๗

- รากะทั้งหมด เราละขาดแล้ว โทสะทั้งหมด เราถอนสิ้นแล้ว โมหะทั้งหมด หมดจากเราแล้ว เราเป็นผู้ดับ เย็นสนิทแล้ว.

รักขิตเถรภาสิต ไตร, ๒๖/๒๗๘

พระพุทธศาสนา
ภาคความรู้ทั่วไป

ดูก่อนอ่านนทร์! ภิกขุ ภิกขุณี อุบาสก อุบาสิกา ไตๆ, ประพฤติ
ธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง ปฏิบัติตามธรรมอยู่, ผู้นั้นย่อม
ชื่อว่า สักการะ เคารพ นับถือ บูชา ตถาคต ด้วยการบูชาอันสูงสุด.

มหาปรินิพพาน. มหา. ที.

ปีที่ ๕

สิงหาคม ๘๔

เล่ม ๓

อาหารนิตฺราภยไมถุณญ จ
सानนุยเมตตฺ ปศุภฺริ นรานาม /
ชรฺโม หิ เตชามฺ อธิโก วิเศโษ
ชรฺเมณ หีนา : ปสฺสฺภิ : สมานา : //

การกินอาหาร การนอนหลับ ความกลัว และการเสพเมถุน ทั้งสี่
อย่างนี้มีได้เสมอกัน ทั้งคนและสัตว์. มีแต่ธรรมเท่านั้น ที่ทำคนให้แปลก
ให้ยิ่งไปกว่าสัตว์. คนถ้าปราศจากธรรมเสียแล้ว ก็เหมือนกับสัตว์.

บรรณาธิการแถลง

หนังสือพุทธศาสนาเล่มนี้ ตามกำหนดออกในเดือนสิงหาคม แต่พอเริ่มพิมพ์ได้เพียง ๘ หน้า ส่วนประกอบแทนพิมพ์บางชิ้นได้หักออก ต้องส่งไปกรุงเทพฯ เพื่อจัดหล่อขึ้นใหม่ เสียเวลาประมาณหนึ่งเดือน ได้เริ่มพิมพ์อีกในกลางเดือนสิงหาคม จึงได้ล่าช้ามาถึงเพียงนี้. มีผู้รับหลายท่านได้มีจดหมายถาม ด้วยเข้าใจว่าหนังสือหายระหว่างทาง คณะบรรณาธิการต้องขออภัย ที่มีได้ตอบให้ทราบโดยทั่วถึงกัน เพราะจะเป็นการหมดเปลืองมากไป แต่ได้พยายามให้หนังสือเล่มนี้ได้ออกโดยเร็ว เมื่อท่านได้รับแล้ว ก็จะได้ คลายความข้องใจได้.

พุทธศาสนากับประเทศญี่ปุ่น

โดยท่าน Tetsujiro Inouye

นายกแห่งสมาคมพุทธบริษัทระหว่างชาติ

ข้อความต่อไปนี้ เป็นเครื่องแสดงให้รู้ว่า พุทธศาสนาได้ทำอะไรให้แก่ญี่ปุ่นเพียงไร ทั้งในทางการเมือง วัฒนธรรม และอื่นๆ. ข้อที่น่าประหลาดที่สุดก็คือว่า ลัทธิบูชิโดของเหล่าซามูไร ซึ่งสนใจกันในวงการทหารทั่วโลกนั้น ก็สัมพันธ์กันอยู่กับพุทธศาสนาของญี่ปุ่น อย่างแยกกันไม่ได้.

-- คณะบรรณาธิการ.

โดยไม่ต้องสงสัยเลย พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ใหญ่ที่สุดในโลก. เพราะฉะนั้น. จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกล่าวว่า เมื่อผู้ใดปรารถนาจะศึกษาเรื่องศาสนาใดศาสนาหนึ่ง นอกไปจากศาสนาของตนแล้ว พุทธศาสนาต้องเป็นศาสนาที่ควรได้รับการพิจารณาก่อนศาสนาอื่น. เพื่อเข้าใจในเรื่องนี้ดียิ่งขึ้น ควรทราบว่า พุทธศาสนาได้มีอิทธิพลเหนืออักษรศาสตร์และอารยธรรมของญี่ปุ่นอย่างมากมาย จนถึงกับว่า ก่อนแต่ผู้ใดจะศึกษาอักษรศาสตร์และอารยธรรมของญี่ปุ่น ผู้นั้นจะต้องศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในพุทธศาสนาให้ดีเสียก่อน และต้องให้รู้ว่า พุทธศาสนาได้มีความหมายมาแล้ว และกำลังมีความหมายต่อญี่ปุ่นอยู่อย่างไรด้วย.

ในทุกวันนี้ ประเทศญี่ปุ่นและวัฒนธรรมของญี่ปุ่น ได้กลายเป็นเรื่อง ที่ประชาชนทุกๆ ชาติในโลก พากันศึกษา. และถ้าหากเขาเหล่านั้น ประสงค์

จะจับฉวยให้ได้เรื่องราวอย่างแท้จริงแล้ว เขาจะต้องเข้าใจถึงความสำคัญแห่งศาสนาอันใหญ่ยิ่งขึ้น ซึ่งได้ข้ามทะเลมาถึงฝั่งแห่งประเทศของเรา(ญี่ปุ่น) เมื่อ ๑๖๐๐ กว่าปีมาแล้ว ให้ดีเสียก่อน. ว่าตามที่จริงแล้ว การเข้าใจถึงลัทธิชินโต อันเป็นลัทธิประจำชาติญี่ปุ่นนั้น ต้องเข้าใจเสียก่อนว่า ลัทธินี้เป็นลัทธิศาสนาดั้งเดิมของญี่ปุ่น. มีหนังสือจำนวนพันๆ เล่ม ซึ่งเขียนถึงเรื่องชินโต ตัวอย่างเช่น “ชินโตบันรุษโซโมกุโรกุ” และ “จิโตโซชิกิโมกุโรกุ” เป็นต้น. ลัทธิขงจื้อก็อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเข้าไปมีส่วนเป็นสาระสำคัญในวัฒนธรรมของญี่ปุ่นเหมือนกัน, ฉะนั้น ลัทธินี้ ก็ควรได้รับพิจารณาจากนักศึกษานั้นๆ ด้วย. ลัทธิขงจื้อได้ไปปรากฏในประเทศญี่ปุ่น ภายหลังพุทธศาสนาประมาณ ๒๐๐ ปี, และเราย่อมเห็นได้ง่ายๆ ว่า ลัทธินี้ได้เข้าไปก่ออิทธิพลไว้อย่างใหญ่หลวงเพียงใด.

แต่พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลทางด้านวิญญาณมากกว่าคือเป็นศาสนาที่ทำหน้าที่โดยตรง. ในการสอนประชาชนชาวญี่ปุ่น ให้รู้จักถือเอาความคิดเห็นในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวกับโลก; เป็นทั้งปรัชญา และทั้งศาสนาที่ได้สอนความจริงของชีวิตมนุษย์ ให้ชนชาติญี่ปุ่น. สิ่งที่ทำให้วัฒนธรรมญี่ปุ่น เป็นวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งนั้น คือพุทธศาสนา. นับตั้งแต่วเวลาที่พุทธศาสนาได้เข้ามาสู่ประเทศญี่ปุ่น เมื่อ ค.ศ. ๕๕๒ มาจนกระทั่งถึงตอนต้นแห่งสมัยโตกุกะวะ เป็นระยะเวลาประมาณ ๑๐๐๐ ปีนั้น พุทธศาสนาได้แพร่อิทธิพลไปในการศึกษาของประชาชน อันเกี่ยวกับจิตต์ กว้างขวางกว่าลัทธิขงจื้อ. พุทธศาสนามีอิทธิพลเหนือ การเขียนภาพ, การแกะสลัก, ดนตรี การขับร้อง, หรือเมื่อกล่าวอย่างสั้นๆ ก็มีความจริงอยู่ว่า พุทธศาสนาได้ประสิทธิ์ประสาทความเจริญให้แก่ญี่ปุ่น ทุกแห่งทุกมุมแห่งชีวิต. อิทธิพลของพุทธศาสนา ที่มีอยู่เหนือการสถาปัตยกรรมนั้น เป็นสิ่งที่รู้จักกันดี. และการศึกษาถึงเรื่องโบสถ์วิหาร อันสร้างขึ้นในญี่ปุ่นนั้น ย่อมมี

ผลคุ้มค่าจริงๆ ค่าที่ได้ปัญญาอันเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองของพุทธศาสนา อย่างมีวงกว้างขวาง. อิทธิพลของพุทธศาสนา อันมีอยู่เหนืออักษรศาสตร์ของญี่ปุ่นนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะพรรณนาให้ครบถ้วนทั่วถึงได้.

ยิ่งกว่านั้น บุชิตโด หรือบัญญัติของพวกเขาเรา ซึ่งในบัดนี้รู้จักกัน อย่างดีทั่วไปในประเทศอื่น ก็ให้ผลคุ้มค่าแก่การพิจารณาของเราเหมือนกัน. ทั้งนี้เพราะว่า ความหมายอันแท้จริงของบุชิตโด มีมูลฐานอยู่ที่ความหมายอันแท้จริงของชินโต, แม้วามันยังได้รับกำลังเป็นอย่างมาก มาจากคำสอนของขงจื้อด้วย. และความพัวพันกันเช่นนี้ เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาจะต้องเข้าใจให้ถูกต้อง. แต่อย่างไรก็ตาม ลัทธิบุชิตโด เพิ่งปรากฏความสำคัญของมันเมื่อภายหลังแต่สมัยกะมะคุระมาแล้ว และเป็นที่ยึดมั่นแน่นอนว่า มันได้รับอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงมาจากลัทธิเซ็น^๑ ของฝ่ายพระพุทธศาสนา. และเราจะเห็นได้ง่ายเป็นธรรมดาสืบไปอีกว่า ลัทธิบุชิตโดกับลัทธิเซ็น ไม่อาจแยกกันได้เลย. มิใช่เพียงแต่ว่า ลัทธิเซ็นเป็นอิทธิพลของพุทธศาสนา ที่มีอยู่เหนือลัทธิบุชิตโดอย่างเฉียดเท่านั้น ข้าลัทธิแห่งการไม่แยแสต่อชีวิต และปรัชญาแห่งการกล้าจะเผชิญต่อความตาย ซึ่งปรากฏเด่นอยู่ในลัทธิบุชิตโดนั้น ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่า จะไม่เป็นอิทธิพลที่ได้รับมาจากลัทธิเซ็น. โดยแน่นอนทีเดียว, อิทธิพลของพุทธศาสนา ซึ่งมีอยู่เหนือวัฒนธรรมญี่ปุ่นนั้น มีระดับสูงเกินไป จนไม่สามารถวัดให้ทราบได้โดยถูกต้อง. เราจะต้องระลึกไว้ด้วยอีกอย่างหนึ่งว่า พุทธศาสนาในประเทศญี่ปุ่นนั้น แตกต่างจากพุทธศาสนาในประเทศอื่น อย่างแท้จริง, คือได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมแก่คนญี่ปุ่น และในทุกวันนี้ ก็บอกกล่าวได้ว่า มันเป็นลัทธิญี่ปุ่นล้วนๆ ลัทธิหนึ่ง.

๑. เซ็น (Zen) ตรงกับคำบาลีว่า ฉาน, เป็นพุทธศาสนา นิกายที่สำคัญที่สุดในประเทศญี่ปุ่น. กล่าวกันว่า ได้สอนสืบค้นมาด้วยการทำจริงๆ, โดยไม่อาจใช้ตำราเหมือนพุทธศาสนาแขนงอื่นๆ ในญี่ปุ่นด้วยกัน. -ผู้แปล.

กล่าวโดยสรุป พุทธศาสนาอย่างมหายานของญี่ปุ่นนั้น คือศาสนาญี่ปุ่น. และลัทธิพุทธศาสนาในญี่ปุ่นทุกๆนิกาย เนื่องอยู่กับพุทธศาสนาอย่างมหายาน อันนี้. และแม้ว่า พุทธศาสนาอย่างหินยาน^๑ ซึ่งได้เคยเข้าไปในญี่ปุ่น โดยไปจากเกาหลี เมื่อนานปีมาแล้ว จะได้สาปสูญไป และลัทธิมหายานได้เข้ามาแทนที่แล้วก็ตาม แม้กระนั้น ใชว่านักศึกษาก็จะได้ละเลยต่อพุทธศาสนา รูปเก่านั้นก็หาไม่ ยังคงเป็นเรื่องสำหรับศึกษาอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน.

ในเอเชียภาคตะวันออกนี้ นอกจากญี่ปุ่นแล้ว ยังมีประเทศที่นับถือพุทธศาสนาอีกหลายประเทศ, แต่ว่า มีประเทศญี่ปุ่นประเทศเดียวเท่านั้น ที่ปฏิบัติตามพุทธศาสนาอย่างมหายานโดยครบถ้วน, และเป็นประเทศพุทธศาสนิกที่มีอำนาจที่สุดโดยแท้จริง. เมื่อกล่าวโดยสรุป พุทธศาสนาได้เข้าไปพัวพันอยู่กับวิญญาณของชาวญี่ปุ่น จนยังผลให้เกิดมีพุทธศาสนารูปใหม่นี้ขึ้น เป็นศาสนาสำหรับญี่ปุ่นล้วน.

พุทธศาสนานิกายชิน และนิกายนิชิเร็น^๒ (ในญี่ปุ่น) เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นสี่สรรแห่งศาสนารูปใหม่ของญี่ปุ่น อย่างชัดเจนที่สุด. โดยจะเพาะนิกายชินนับตั้งแต่ได้เริ่มเกิดขึ้นมา เป็นนิกายที่สัจจาริตต่างๆ ทิ้งเสีย โดยได้ยอมอนุญาติให้ภิกษุแห่งนิกายนี้ แต่งงาน และรับประทานเนื้อสัตว์ได้ และพร้อมกันนั้น ยังได้จัดให้การดำรงตำแหน่งหัวหน้าเจ้าอาวาส รับสืบเนื่องกันมาทางทายาทที่เกิดขึ้น, ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้รับการต้อนรับ และประพฤตีสืบกันมาจนกระทั่งบัดนี้.^๓ ส่วนนิกายนิชิเร็นนั้น เริ่มขึ้นด้วยการ

๑. คือพุทธศาสนาแบบเถรวาท ตามที่รับถืออยู่ในประเทศไทย ลังกา พะมา.

๒. นิกายชิน (Shin) เป็นนิกายที่หมุนหาความต้องการทางการเมือง และเศรษฐกิจ ของประเทศกว่านิกายอื่น, นิกายนิชิเร็น (Nichiren) มีชื่อเสียงทางหลักปรัชญาของสังคมวิทยา. --ผู้แปล.

๓. เราจะเห็นได้ว่า ชาวญี่ปุ่นไม่รังเกียจกันในระหว่างนิกาย แม้จะได้แตกต่างกันถึงเพียงนั้น ก็ยังสามัคคีกันได้ โดยเห็นแก่ประโยชน์ของชาติเป็นหลักใหญ่ ตรงกันข้ามกับในประเทศไทย ซึ่งรังเกียจกันด้วยเรื่องซึ่งถ้าเทียบกับญี่ปุ่นแล้ว เป็นเรื่องส่วนตัวเกินไป.

ทำนายผลต่างๆ อันจะเกิดขึ้นจากเหตุต่างๆ และยังคงเป็นมาเช่นนี้ จนกระทั่งทุกวันนี้. เพราะฉะนั้น สำหรับนิกายทั้งสองนี้ เราอาจกล่าวได้ว่า เป็นนิกายที่มีมูลรากอันเป็นญี่ปุ่นแล้ว โดยเด็ดขาด, และการที่จะศึกษาพุทธศาสนาของญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นอย่างไหนก็ตาม ผู้ศึกษาจะต้องทำการพิจารณาให้ถี่ถ้วนทุกๆ นิกาย โดยไม่ยกเว้น เพราะถ้าไม่ทำดังนั้น จะไม่ได้ความหมายที่ถูกต้องโดยครบถ้วนเลย.

เพราะฉะนั้น, ด้วยความคิดที่จะเผยแพร่ความหมายแห่งพุทธศาสนาในญี่ปุ่นให้ถูกต้อง สมาคมพุทธบริษัทระหว่างชาติ (International Buddhist Society) ของเรา จึงขอเชิญบรรดาท่านนักศึกษาพุทธศาสนา แห่งทุกประเทศ ให้ส่งคำบันทึกผลแห่งการศึกษาของท่านมายังเรา ซึ่งจะเป็ประโยชน์แห่งการศึกษาค้นคว้าของผู้อื่นสืบไป.

จาก Studies on Buddhism in Japan.

คารวะ

ผู้เจริญสามเหล่า ถ้วน
ชาติ, วัย, คุณวุฒิ, ทรง
“เคารพ” ช่วยคุณสงบ
เป็นวินัย : ผู้น้อยน้อม

ควรเคารพ:
วิเศษพร้อม
แห่งโลก
ใหญ่เหนือ.

ครูเทพ (จากไทยเกษม).

ทางรอดคืออะไร

(อริยมรรค หรือ พระเจ้า)

ทาง คือสิ่งสำหรับมนุษย์ไปด้วยกายด้วยใจ จึงแบ่งง่าย ๆ เป็น ๒ ได้แก่ ทางกายและทางใจ กายเช่นไปด้วยกำลังเท้าหรือยานพาหนะ ใจไปด้วยความรู้สึกยึดถือ เช่นนับถือหรือเชื่อถือ ใน ๒ ประการนี้ ทางของใจเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะมนุษย์มีใจเป็นผู้นำ ดังพระพุทธภายิตแสดงว่า มโน ปุพฺพกมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา สิ่งทั้งหลายมีใจเป็นผู้นำ ใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ.

รอด หมายความว่าพ้นจากสิ่งขัดข้อง พ้นจากสิ่งไม่พึงปรารถนาต่าง ๆ นานา หรือนรก อันเป็นสิ่งตรงข้ามกับความสะดวกสบาย ความสนุก และความสุขสำราญ หรือสวรรค์

อริยมรรค คือทางรอดอย่างยอดเยี่ยม หมายความว่า บุคคลไปสู่ทางนี้แล้ว จะรอดพ้นจากสิ่งขัดข้องได้โดยลำดับ.

พระเจ้า ในความนึกคิดของผู้บัญญัติลัทธิแสดงว่า ได้แก่ผู้เป็นเจ้าของใหญ่ หรือผู้ทรงอำนาจใหญ่ยิ่งในโลก สามารถที่จะลงโทษ หรือโปรดปรานแก่มวลสัตว์โลกได้ตามความพอใจของพระองค์ กล่าวโดยตรงคือเจ้าโลก.

พระเจ้านั้น จะมีรูปร่างอย่างไรไม่มีปรากฏการณ์แน่ชัด แต่มีข้อความในคัมภีร์ไบเบิลของชาตียิว ที่ชาวลัทธิคริสต์รับนับถือกล่าวว่า “พระเจ้า

ได้สร้างมนุษย์ให้มีรูปลักษณะเหมือนกับพระองค์เอง” หรือบางนักปราชญ์ชาวยุโรปกล่าวว่า “มนุษย์เจ้าความคิดได้ประดิษฐ์องค์พระเป็นเจ้า ให้มีลักษณะเช่นเดียวกับตน” ถ้าถือตามความนี้ พระเจ้าก็คือ “บุคคลหลายหน้า” เพราะมนุษย์เรามีมากชาติมากภาษา อีกทั้งผิวพรรณ, รูปร่าง, หน้าตา ทำที่ไม่เหมือนกัน และมีนิสัยจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนความถ้อยพิวเป็นต้น ต่างๆ กัน จึงในที่สุดก็ต้องยอมตอบว่า “อะไรไม่รู้เป็นพระเจ้า” หากจะคาดคั้นเอาจริงจัง. จำได้ว่า ท่านโอมาร์คัยยาม ปราชญ์เปอร์เซีย ได้กล่าวไว้ว่า “พระเจ้าสร้างตัวเรา ใครเล่าสร้างพระเจ้า” และท่านฮิตเลอร์ ผู้นำไรชเวอรัมมัน ได้จับสุนทรพจน์ของท่านในการประกาศสงครามภาคพื้นยุโรปคราวนี้ว่า “พระเจ้าจะช่วยเหลือเรา ต่อเมื่อเราช่วยตัวเราเอง.” พระโคตโมพุทธโธบรมศาสตราจารย์ ตรัสเป็นคำอันทวยิ่งว่า อุตตาทิ อุตตโน นาโถ “ตนนั่นเอง เป็นที่พึ่งของตน.”

หลวงวิจิตรวาทการ รัฐมนตรีผู้มีความเกียรตินายหนึ่ง ได้กล่าวคำยืนยันไว้ในมนุสสปฏิวัติของท่านว่า “คำว่าไทยคำเดียวนี้ มีความหมายที่เตือนใจเราได้ทุกสถาน เตือนใจให้เราพยายามดำรงรักษาเอกราช เพื่อมิให้หลุดความเปนไทยไปกลายเป็นทาสของคนอื่น เพราะการพึ่งพาอาศัยคนอื่นนั้น ไม่ตรงกับลักษณะของความเปนไทย ที่กล่าวนี้หมายถึงทั้งในส่วนรวมและส่วนตัว พุทธภาษิตว่า “อุตตาทิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแก่ตนเอง” นั้น เป็นภาษิตที่ดีที่สุด ความเจริญของชาติทุกชาติจะมีขึ้นได้ ด้วยอาศัยการอบรมพลเมืองให้รู้จักเลี้ยงตนเอง พึ่งตนเอง ฯลฯ พุทธภาษิต ฯลฯ นี้ตรงกับความหมายของคำว่า “ไทย” อย่างแท้จริง.

เมื่อถือเอาความตามนัยดังกล่าวแล้ว ก็มีปรากฏการณ์อันแน่ชัดว่า “ตัวของเรานั่นเอง เป็นพระเจ้าอันสูงสุด” แต่มีไข่ที่กักตามลัทธิคือพระเจ้า.

ทั้งนี้ เพราะความดีความชั่ว สุขทุกข์ ฯลฯ ย่อมเกิดแต่ตัวของมนุษย์เองทั้งสิ้น มิได้เกิดแต่ที่อื่น นอกจากนึกฝันเอาเองง่ายๆ เท่านั้น จึงทักท้วงว่ามาจากแดนอื่น.

ตามลัทธิของพระเจ้านั้น มนุษย์ต้องสูญเสียซึ่งสิทธิและเสรีภาพ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างนั้นแล้วแต่พระเจ้าจะบงการอย่างไร และมนุษย์เราก็จะต้องเป็นอย่างนั้น.

ทั้งนี้ เพราะลัทธิพระเจ้านิยมสมบูรณาญาสิทธิ, จึงซึ่งประชาธิปไตยเป็นนักหนา ดังมีคำกล่าวของพระเจ้ายืนยันว่า “คูเถิด มนุษย์กลายเป็นเช่นผู้หนึ่งในพวกเรา ในการที่รู้จักความดีและชั่วแล้ว บัดนี้ เกรงว่าเขาจะยื่นมือหยิบผลไม้ ที่ให้ชีวิตกินเข้าไปทำให้อายุยืนอยู่เป็นนิรันดร์” และคำของผู้แทนพระเจ้ากล่าวสัพทว่า “อย่าคิดว่าเรามาเพื่อจะให้เกิดความสงบสุขที่แผ่นดินโลก เรามีได้มาเพื่อจะให้เกิดความสงบสุข แต่เพื่อจะใช้ดาบ.” เหตุฉะนั้น ท่านโซเปนเอาเออร์ นักอภิปรัชญาชาวเยอรมัน จึงได้แสดงความรู้สึกอันเที่ยงธรรมไว้ดังนี้ว่า “ถ้าข้าพเจ้าเป็นพระเจ้าผู้สร้างโลกนี้แล้ว ความทุกข์ยากของปวงสัตว์ ซึ่งมันกำลังได้รับกันอยู่ในบัดนี้นั้นแหละ จักทำลายหัวใจของข้าพเจ้าเสียเป็นแน่นอน.”

อนึ่ง ท่านรุสโซปรัชญาเมธีก็แสดงความจริงไว้ว่า “ตราบใดที่มนุษย์ยังต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นเขา ก็เป็นบุคคลอ่อนแออยู่ตราบนั้น” ข้อความเหล่านี้ เพื่อแสดงให้เห็นเหตุผลอันแท้จริงว่า “ถ้าหลงเชื่อถือพระเจ้า นอกจากตัวของตัวเองแล้ว พายุง.”

ยุคนี้ เป็นสมัยอารยะ มนุษย์มีความเจริญยิ่งขึ้น พอที่จะวินิจฉัยข้อเท็จจริงได้ดีกว่าสมัยพระเจ้า ประชาชนมนุษย์จึงมีความนิยมสิทธิเสรีภาพเป็นของขวัญอันเชิดชูยิ่ง ข้อนี้ ทางพระพุทธศาสนารับรองทุกกาลสมัยว่า “มนุษย์

มีท่วงที่ดีขึ้นไปด้วยความสามารถของตนเอง.” ฉะนั้น ทางสำนักงานนายกรัฐมนตรีของไทยรัฐปัจจุบันนี้ จึงประกาศว่า “พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่ประเสริฐสุด ฯลฯ เป็นศาสนาที่ทันสมัยอยู่เสมอ.”

เหตุไรมนุษย์จึงนิยมลัทธิเสรีภาพ ? ตอบง่าย เพราะมนุษย์ต้องการ “ทางรอด” นั่นเอง. เหตุนั้น พระผู้มีพระภาคผู้ทรงพระมหากรุณาอันยิ่งใหญ่แก่ชาวโลก จึงทรงชี้ทางรอดไว้และนำปวงมนุษย์เดินตามทางนั้น ทางรอดนั้นคือ “อริยมรรค” อันมีลักษณะ ๘ ประการ ซึ่งบรรจุนิติและเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ไว้อย่างบริบูรณ์ อันบุคคลผู้หวังความเจริญทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ควรศึกษาปฏิบัติตามให้เหมาะสมกับอัตรภาพของตน คือ อริยมัคคาธิบายโดยสังเขป

๑. สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ คือเห็นเหตุผลอันแท้จริงในชีวิตของตน ว่า ดีชั่ว สุข, ทุกข์ เกิดแต่ตนเอง ตนทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว มนุษย์ทุกคนดำเนินชีวิตอยู่ในหลัก “กรรม” คือการทำด้วยตนเอง และทุกคนสามารถจะทำตัวให้ดีขึ้นได้ โดยอาศัยประพฤติตามอริยมรรคนี้

๒. สัมมาสังกัปปะ ความคิดชอบ คือคิดในทางที่จะไม่เป็นภัยแก่ตนเองและผู้อื่น คิดงดเว้นจากการทำบาปอกุศล เช่นไม่ปล่อยตัวหลงระเห็จไปในกามารมณ์ จนเกิดโทษ ไม่โกรธแค้นพยายามปองร้ายผู้อื่น คิดในทางเว้นการเบียดเบียนกันแลกัน คือมีเมตตากรุณา เห็นอกเขาออกเรา และการคิดตั้งตนให้มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นต้น

๓. สัมมาวาจา เจรจาชอบ คือพูดดีได้แก่พูดเป็นประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน เว้นจากพูดอกุศล เช่นไม่กล่าวคำเท็จหลอกลวง ยุยง, ส่อเสียด, หยาบคายไร้ประโยชน์ นิยมพูดแต่ถ้อยคำอันเป็นมงคล ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่วนตัวและส่วนรวม

๔. สัมมากำมັນตะ ทำการงานชอบ คือไม่ประกอบการบาปอกุศล จะทำสิ่งใดก็เว้นจากการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มุ่งทำการงานอันดีงาม ทั้งในการครองชีพ ทั้งในการบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะให้เจริญก้าวหน้า โดยพึงเล็งประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

๕. สัมมาอาชีพะ เลี้ยงชีวิตชอบ คือไม่ประกอบอาชีพทุจริตผิดกฎหมาย หรือศีลธรรม มีการครองชีพโดยชอบธรรม มีชีวิตเป็นกุศลสำหรับประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน เรียกว่าดำรงชีวิตเหมาะสมกับอัตตภาพ

๖. สัมมาพยายามะ พยายามชอบ คือมีความเพียรบากบั่นหมั่นละความชั่ว และพยายามทำความดีโดยไม่ท้อถอย มีความมานะพยายามอย่างแรงกล้า ในอันที่จะยกฐานะของตนให้เจริญก้าวหน้า ให้สำเร็จประโยชน์ทั้งส่วนตัว และส่วนรวม

๗. สัมมาสติ ระลึกรชอบ คือมีสติดี จะนึกคิดหรือประกอบกิจการอันใด ก็ไม่ประมาทแม้ในสิ่งเล็กๆ น้อยๆ มีสติรอบคอบ สอบสวนใคร่ครวญ ถ้วนถี่ เพื่อป้องกันความบกพร่องพลั้งพลาด อันอาจเกิดความเสื่อมทรามเสียหาย และให้กิจการก้าวหน้ามีผลดียิ่งขึ้นๆ โดยลำดับ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือมีสติกำกับการทำงานที่ทำ คำที่พูด และความรู้สึกนึกคิดในสิ่งนั้นๆ ไม่พลอเรือ

๘. สัมมาสมาธิ ใจตั้งมั่นชอบ คือมีใจมั่นคงดี ไม่ตื่นตระหนกตกใจ ขวัญหาย หรือตื่นเต้นต่อเหตุการณ์หรืออารมณ์สิ่งหนึ่งสิ่งใดง่ายๆ และมีสมาธิในการทำงาน ไม่โลเลเลื่อนลอย กระทำอะไรลงไปก็มีใจจรดจ่ออยู่ในกิจการงานนั้นๆ มั่นคงแน่วแน่ มุ่งความสำเร็จเด็ดขาดให้บังเกิดผลดีสมมโนรถตลอดจนการกำหนดจิตตั้งใจของตนให้สงบเยือกเย็นเป็นอารมณ์เดียว จนมีผลเป็นความสุขนิรันดร.

ทางรอดอันประเสริฐทั้ง ๘ ประการนี้ เป็นสิ่งอันพึงประสงค์ของอารยชนยิ่งนัก เพราะผู้ที่จะได้ชื่อว่า “อารยชน” นั้น จะต้องมีความดีของ

“อารยธรรม” ทั้ง ๘ ประการนั้น ประจำอักษายและความสำเร็จโดยแท้ คือมีชีวิตอยู่ในอริยมรรคเป็นประจำวัน. สมเด็จพระสังฆราชชวณในการสร้างชาติตามหลักไทยอารยธรรมในเอเชีย ของท่านนายกรัฐมนตรี ณ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ตอนหนึ่งว่า “ทุกๆ คนต้องให้มีวัฒนธรรมและศีลธรรม ประจำใจ จึงจะได้ชื่อว่า ถึงพร้อมแล้วซึ่งอารยธรรม ทุกคนต้องคิดถึงประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว.”

ท่านผู้รู้ทั้งหลายรับรองต้องกันเป็นอันเดียวกันว่า “อริยมรรค” คือทางรอดอย่างยอดเยี่ยมทั้ง ๘ ประการ อันเป็น “อารยธรรม” นั้น เป็นสิ่งจำเป็นของมนุษย์ทั้งหลาย ที่จะต้องประพฤติยึดถือไว้ประจำตัวโดยแท้

ผู้ใดประพฤติตามอริยมรรค ผู้นั้นย่อมได้ “ความรอด” และเป็นผู้นำไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพแห่งความเป็นมนุษย์โดยบริบูรณ์.

พระเจ้าที่จดทะเบียนแล้วคือตัวเราเอง ท่านทั้งหลายผู้รักษาตัวจงระวังพระเจ้า ซึ่งมีมหิทธานุภาพ อันเคลื่อนแปร่งมาจากพิภพสวรรค์หรือแดนใด ๆ.

จงเชื่อเถิด คติพจน์ที่ลึกซึ้งถึงใจว่า “พระเจ้าจะช่วยเรา ต่อเมื่อเราช่วยตัวเอง” นั้น พระพุทธองค์ย่อมทรงอนุโมทนาว่าเป็นสุภามิตเหมือนกัน.

ถ้าท่านไม่ออกแรงทำการเลี้ยงชีพ ท่านจะมีกินหรือไม่ หรือว่าท่านสามารถจะทำพิธีพิธีกรรม อ้อนวอน “พระเจ้า” ให้โปรดถูกสลากกินแบ่งรางวัลที่ ๑ ได้ หรือแม้รางวัลถล่มลงมา ?

ตัวของเราเอง เมื่อฝึกฝนอบรมตามอริยมรรคดีแล้ว คือตั้งตนดี ย่อมเป็นการแผ่ประโยชน์ โสทธิผลถึงคนอื่น ๆ ด้วย จึงชื่อว่าได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม.

ศาสนานี้ คือคำสอนที่แสดงเหตุผลของการครองชีพ ให้มนุษย์รู้สึกผิดเลชอบด้วยตนเอง จะได้ละความชั่ว และประพฤติความดี และประสพผล

คือ “ความรอด” อันแท้จริง. ฉะนั้น พวกเราชาวอารยะ มาเถิด จงพยายาม
ปฏิบัติตัวเราเองไปจนกว่าจะบรรลุถึงภาวะ อันใคร ๆ จะพึงปฏิบัติอีกมิได้.

ขอผู้อ่าน, ฟัง จงเจริญ และบรรลุความรอดโดยทั่วกัน.

พระสุมน อรุโณ

แห่งนิรามัยธรรมสถาน – หัวหิน

๑๕ มีนาคม ๒๔๘๔

การไม่คบพาล

ไปคบพาล เพื่อพิน	พาลคิด
หนึ่งคบ คือสนับสนุน	แน่แท้
โปรดพาล เพื่อพาลปลิด	ปลดโทษ ถูกแล
โปรดกับคบ ต้องแก้	ต่างกัน.

ธรรมจรรยา

เราประสงค์ ให้ท่าน	เป็นธรรม ต่อเรา
คือไม่ทุจริต เนื่อง	น่าเอ็น
เราต้องสุจริต ทำ	ต่อท่าน เสมอไป
ธรรมจรรยา นี้ แม้น	หลักไชย.

สจจ เว อมตา วาจา
สจจธาเรณติ ปณติตา,
เอเตน สจจวชเชน
ปลายนตุ อธมมิกา.

เรื่องนำของเล่มนี้

พระพุทธเจ้าสอน วิธีแก้ไขความยุ่งยากไว้อย่างไร ?

ธรรมทาส เขียน

ความยุ่งยากต่างๆ เป็นต้นว่าความยากจน ไม่มีอาหารพอเลี้ยง
ชีวิตไปวันหนึ่งๆ การเบียดเบียนเอารัดเอาเปรียบฉ้อโกง ตลอดจน
ยกกองทัพเข้ารบพุ่งฆ่าฟันกันล้มตายเกลื่อนกลาด โดยทั้งสองฝ่ายไม่
ได้รับผลอะไร ได้เกิดมีขึ้นในโลกนับตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ จนถึงสมัย
ปัจจุบันนี้ การอดอยาก การเบียดเบียนกัน กะทั้งรบพุ่งฆ่าฟันกัน
ก็ยังคงกำลังทำลายชีวิตมนุษย์อยู่อย่างโหดร้าย. ทำอย่างไรจึงจะให้
สิ่งเหล่านี้หมดไปจากโลกเสียได้ ทำอย่างไรจึงจะให้มนุษย์บรรลु

สันติสุข มีความรักใคร่กัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน อยู่ร่วมโลกกันด้วยความสุข ประคองพี่น้องในตระกูลเดียวกัน.

พระพุทธเจ้าได้สอนวิธีแก้ไขไว้ว่า ขอครองชีวิตชอบ จงครองชีวิตที่ไม่เป็นที่เดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและแก่ผู้อื่น.

ความต้องการของร่างกายเรานั้นมีน้อยเหลือเกิน. ร่างกายต้องการเครื่องนุ่งห่มเพียงป้องกันความร้อนหนาว. แต่ใจของคนที่เข้าใจผิด ต้องการเครื่องนุ่งห่มเพื่ออื่นๆอีกหลายอย่าง จนกลายเป็นการหมดเปลืองนับด้วยหลายร้อยล้านเท่า จำนวนเสื้อผ้าที่เราสวมกันด้วยความจำเป็น เพียง ๒ - ๓ ชุดต่อปี แต่จำนวนเสื้อผ้าที่ใจต้องการปีละหลายร้อยชุด. อาหารที่กะเพาะและร่างกายต้องการ มีราคาเพียง ๓ - ๔ สตางค์ต่อมื้อ แต่อาหารที่ความทะเยอทะยานของใจต้องการนั้น มีราคามือละหลายบาท. สิ่งอื่นๆ มีปากกาหมึกซึม กระดาษ น้ำมัน หนังสือพิมพ์ หนังสือเล่ม ที่เราต้องการและจำเป็นจริงๆนั้นเป็นจำนวนน้อยเหลือเกิน แต่ที่ซื้อเอามาเล่นโก้ๆ มีมากมาย.

เมื่อคนเรามีความต้องการมาก แสงสิ่งต่างๆมาปรนปรี้อความต้องการของใจ ซึ่งมีความเป็นอยู่เช่นกับขอบฟ้า เมื่อเข้าไปใกล้เท่าไร ยิ่งถอยห่างออกไปเท่านั้น ความหมดเปลืองก็ยิ่งมากเป็นทวีคูณ. ทรัพย์สิน แรงงาน ตลอดจนกำลังต่างๆ ถูกใช้ไป โดยปราศจากประโยชน์. ถ้าเพียงแต่ชักชวนกันใช้สิ่งต่างๆ เท่าที่จำเป็น เท่าที่ร่างกายต้องการตามธรรมชาติ คนเราจะมีความสุขยิ่งขึ้นกว่านี้หลายเท่า เราจะไม่ต้องตรากตรำ เพื่อหาเชื้อเพลิงมาเพิ่มกองไฟ ซึ่งไม่รู้จักอึดไม่ไม่ต้องเบียดเบียนแรงงานของผู้อื่น เพราะเพียงแรงงานของคนๆเดียว สามารถเลี้ยงคนได้ถึงสิบคน.

อริยบุคคลในพุทธศาสนา ได้รับคำสั่งสอนจากพระพุทธเจ้า ให้ใช้เครื่องนุ่งห่มเพียงเพื่อปกปิดร่างกาย และป้องกันความร้อนหนาวทุกครั้งที่มีการนุ่งห่ม ให้ระลึกอยู่เสมอว่า ไม่นุ่งห่มเพื่อประดับตกแต่ง อริยบุคคลชั้นผู้นำนั้น ประกอบเครื่องนุ่งห่มขึ้นด้วยเศษผ้าที่เขาทิ้งแล้ว. ให้รับประทานอาหารเพียงเพื่อกำจัดความหิว และระลึกทุกขณะรับประทานว่าจะไม่ให้มีทุกข์เพราะอิมเกินเกิดขึ้นอาหารนั้นเป็นเพียงธาตุที่ร่างกายต้องการ ไม่ใช่เพื่อความสนุกสนานอย่างไร. อริยบุคคลชั้นผู้นำนั้น ครองชีพด้วยอาหารชนิดเดียวกับคนขอทาน การขอทานเขา เป็นประเพณีของผู้เรียกตนเองว่าเป็น “อริยะ” ที่อยู่ของอริยบุคคล คือ บ้านร้าง และโคนไม้ และกลางแจ้ง, ยารักษาโรคของอริยบุคคลคือผลสมอ.

ทำไม ผู้ที่ได้นามว่าอริยบุคคล จึงต้องทำสิ่งที่คนเราทุกวันนี้เหยียดว่าเป็นสิ่งต่ำช้า. พระพุทธเจ้ามีความประสงค์อย่างไร จึงสั่งสอนให้สาวกของพระองค์ ถี้อเอาการขออาหารเขาเป็นวิธีเลี้ยงชีพ ใช้เสื้อผ้าที่เขาทิ้งแล้วมาทำเครื่องนุ่งห่ม อาศัยอยู่ตามที่ ๆ คนอื่นเห็นว่าไม่น่าจะเป็นที่อาศัย และยกย่องว่า การครองชีพเช่นนี้ ประเสริฐยิ่งกว่าความหรูหราฟุ่มเฟือยทั้งหลาย.

พระพุทธเจ้าได้บำเพ็ญพระองค์เป็นตัวอย่าง พระอริยะ ด้วยการครองชีพอย่างง่าย ๆ ซึ่งบุคคลธรรมดาสามัญเห็นว่าต่ำช้า แนะนำให้สาวกของพระองค์ครองชีพอย่างนั้นด้วย ก็เพื่อจะช่วยโลกให้พ้นภัยจากการต้องรบพุ่งแย่งชิงอาหารกัน แย่งชิงเครื่องนุ่งห่มกัน แย่งชิงที่อยู่กัน. และแบ่งปันสิ่งจำเป็นแก่กันด้วยความเอื้อเฟื้อ เพราะทุกข์ คนมีความต้องการน้อย. และพระองค์ได้ครองชีพอย่างง่าย ๆ

ดังที่พระองค์ได้แนะนำให้ผู้อื่น เป็นตัวอย่าง ให้มนุษย์ทั้งหลาย เห็นว่า การครองชีวิตเช่นนี้ ที่คนธรรมดาสามัญเห็นว่าต่ำช้านั้น เป็น การครองชีพที่มีความสุขที่สุด.

ขอให้พวกเราชวนกันครองชีวิตชอบ ตามคำสั่งสอนของ พระองค์ และทำตนเป็นตัวอย่างแก่ชาวโลก เพื่อโลกจะ ได้ปลอดภัยขึ้นตามควร.

ความรู้ประมาณในอาหาร

น้อยกัณฑ์ ก็พอมชুব
 มากกัณฑ์ ก็พืพาน
 ฟึ่งกัณฑ์ พอประมาณ
 โสภาค ย ырรยง

สตรีรูป – บันดาล
 จะหนักเนื้อ และเทื่องค์ ;
 บัวิการ วิกตทรง
 ทุกสิ่งสิ้น ทั้งอินทรีย์

ไมตรี

ผูกงู ด้วยมนตรา
 ผูกสาร บ่เคลื่อนคลาย
 ผูกชน ด้วยไมตรี
 รักคุ้ง ชีวา, วัน

วิทยา อาคมหมาย
 ด้วยเชือกบาต กระสันพัน
 จิตต์ปรีดี หฤหรรษ์
 มรณา ฤหน้ายแห่ง

วิธินาปนกิจศพ

ที่จัดเมื่อสมัยพุทธกาล

บรรยาย โดย

หลวงบริบาลเวทกิจ

การนาปนกิจ

เป็นวิธีอย่างหนึ่ง ที่ปฏิบัติต่อสรีระของผู้มรณะ ตามแนวทางของศาสนา โดยทั่วไป กำหนดวิธีปฏิบัติต่อร่างกายไว้เป็นปางๆ ตั้งแต่ฟุ้งเกิดตลอดถึงตาย เมื่อตายแล้วก็มีวิธีให้จัดศพนั้น ถ้าผู้เป็นสาวกในลัทธินั้นไม่จัดให้ครบถ้วน มลทินคือบาปก็จะติดตามผู้นั้นไป ศาสนาที่บัญญัติแบบธรรมเนียมไว้อย่างนี้ ทำให้เข้าใจว่าผู้ตั้งลัทธิคือศาสดาของศาสนานั้น ประสงค์ให้สาวกเชื่อว่า วิญญาณที่ออกจากร่างเมื่อชีพดับลงนั้น จะไปสู่ภพใดก็ตาม จะต้องอาศัยคือนำร่างกายเดิมนั้นไปด้วย ถ้าเมื่อตายแล้วแต่ไม่ได้จัดศพให้ถูกต้องตามแบบที่กำหนดไว้ในลัทธิ วิญญาณของผู้ตายคนนั้นก็ไปยังภพใหม่ไม่ได้ ก็จะไปเข้าพวกกับผู้ที่เขาจัดศพอย่างถูกต้องแล้วอย่างไรได้ แต่ทางพุทธศาสนาถือว่า เมื่อชีพดับลงแล้ว วิญญาณที่ออกจากร่างจะไปสู่ภพใดอีกก็ตาม มิได้นำสรีระเดิมนั้นไปด้วย รูปของสังขารนั้นก็ถึงซึ่งมลายลงสู่ธรรมชาติ การมลายศูนย์สิ้นแห่งสรีระนี้ มีลักษณะแตกต่างกันคือ ถ้าฝังหรือทิ้งไว้ก็จะค่อย ๆ เน่าเปื่อยย่อยยับกลายเป็นธาตุเดิม หรือถ้าถูกสัตว์กัดกิน

ให้เนื้อหนังนั้นแปรเปลี่ยน ประสมประสานเข้าอยู่ในสังขารอื่นต่อไป หรือเมื่อได้ถูกไฟเผา รูปอินทรีย์นั้นก็ทำลายลงเป็นจุณวิจณณ์ เนื้อหนังก็กลายเป็นวัตถุธาตุแต่ละอย่างๆ ต่างแยกย้ายไปอยู่แหล่งที่ควรโดยพลัน.

ฝ่ายที่เห็นว่าการปฏิบัติต่อสรีระที่ปราศจากวิญญานแล้วนั้น ให้ได้ศูนย์สิ้นจากทรากเดิม เพื่อให้วัตถุธาตุที่ประชุมปรุงแต่งอยู่นั้น ได้กลับคืนไปสู่แห่งธรรมชาติได้โดยเร็วและสะดวก เป็นวิธีที่ดีและเหมาะสม สำหรับธาตุที่ประกอบอยู่ในสรีระนั้น จะได้ไปประชุมประสมเป็นสังขารอื่นได้สะดวกและเร็ว คือไปเกิดใหม่ต่อไปได้โดยพลันกว่าวิธีอื่นๆ นั้น คือวิธีฉาปนสรีระร่างนั้นเสีย.

การฉาปนกิจ เป็นแบบที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยถือปฏิบัติมา ส่วนการจะจัดประกอบในพิธีนั้น จะใช้อย่างไรเพียงไหน โปรดพิจารณาและเลือกจัดกระทำโดยควรแก่กำลังแห่งตน จะสามารถอำนวยให้ได้ ดังจะได้นำแบบอย่างที่เคยมีมาครั้งพุทธกาล เพื่อประกอบการพิจารณาต่อแต่นี้.

การปลงศพ

คือวิธีที่จัดทำให้แก่ร่างกายของผู้มรณะ เช่นนำไปฝัง เผา ห่อผ้า ห่อเฟือก ทิ้งให้เน่าโทรมไปในป่า วางหรือทิ้งไว้ให้แร้งกิน ถ่วงลงในทะเล ในการจัดนี้ มีพิธีประกอบต่างกันตามแต่ประเพณีและข้อบัญญัติของลัทธิ ที่หมุ่นั้นขณะนั้นเคยเชื่อถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ประกอบกับภูมิประเทศและกำลังทรัพย์ ทั้งบุญญาบารมีของผู้มรณะและผู้จัดการจะอำนวยให้ ในศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม มีกำหนดให้จัดศพโดยวิธีฝังไว้ในลัทธิ เท่ากับ

สิกขาบท ทั้งกำหนดให้จัดฝังเสียก่อนที่จะเกิดเน่าเหม็นขึ้นแก่ร่างของศพนั้นไว้ด้วย ซึ่งเป็นการป้องกันความเดือดร้อนรำคาญแก่คนที่ยังมีชีวิตอยู่ เป็นข้อกำหนดที่สมควรจะกล่าวว่า ขอบัญญัตินี้จะมีอันสงฆ์ให้สาวกผู้ปฏิบัติตาม ได้ประสพถึงผลสำเร็จในการจัดศพลักษณะ ที่กำจัดเชื้อโรคมิให้แผ่ขยายได้เป็นอย่างดียิ่งข้อหนึ่ง ในคำสอนของลัทธิอินดูมีว่า เมื่อมีผู้ตายในบ้านญาติหรือผู้ที่อยู่ร่วมบ้านเดียวกัน จะบริโภคอาหารอะไรไม่ได้ ซึ่งเป็นการบังคับให้รีบจัดการนำศพไปเผาโดยด่วน.

ศาสนาที่กำหนดวิธีจัดศพไว้ในข้อต้องปฏิบัติ การปลงศพในพวกที่ถือลัทธิเดียวกัน มักประกอบพิธีคล้ายกัน จะมียิ่งและหย่อนต่างกันบ้าง ก็โดยกำลังทรัพย์และอภินิหารของผู้มรณะและผู้จัดการจะบันดาลให้.

ส่วนทางพุทธศาสนา พิธีจัดการปลงศพ พระพุทธเจ้าจะได้ทรงบัญญัติไว้อย่างไรยังค้นไม่พบ การจัดพิธีประกอบในการนี้ ที่จัดทำกันอยู่ก็ไม่มีแบบที่แน่นอน มักนำแบบอย่างของลัทธิอื่นมาปนคละกัน ตามแต่ความชอบความสมัครใจของผู้เป็นเจ้าภาพ ทั้งไทยก็จัดการปลงศพโดยวิธีเผา เป็นประเพณีนิยมของชาติ จึงสมควรที่ท่านผู้เจตนาดีทั้งหลาย จะช่วยกันเสาะหาและวางวิธี เพื่อให้ถือเป็นแบบปฏิบัติไว้.

พิธีประกอบในการจัดศพของเหล่าพุทธมามกะ แม้พระพุทธเจ้าจะไม่ได้บัญญัติเป็นสิกขาบทไว้ก็ดี แต่แบบวิธีที่สมควรจะถือเป็นตัวอย่างได้ ก็มีปรากฏอยู่เช่น เรื่องถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธบิดา ตามที่มีมาในปฐมสมโพธิกถา หน้า ๓๗๐ - ๓๗๑ ความว่า เมื่อทราบว่พระพุทธบิดาประชวรหนัก ก็เสด็จพุทธดำเนินเยี่ยม.

ในกาลนั้น สมเด็จพระเจ้ากรุงสุทโธทนะมหาราช ก็มีพระโรคอาพยาธิระงับอันตรธาน จึงเสด็จอุฎฐาการจากที่สิริไสยาสน์ ทรงพระประสาธปิติ โสมนัส ยกพระหัตถ์ถวายอัญชลีพระมุณีนาถราชโอรส สมเด็จพระสุคตทรง

ทราบว่ พระพุทธรูปบิดาระงับทุกขเวทนาแล้ว และทรงพิจารณาเห็นพระชนมายุ
 สัจจารประมาณน้อยนัก จักมิได้วัฒนาการสืบไป กำหนดอีกสัตตวารสมัย
 ก็จะดับศุนย์สิ้นพระชนม์ ทรงทราบอุปนิสัยพระอรหัตผลจะพึงมี ก็โปรด
 ประทานพระธรรมเทศนาทั้งราตรีทิวากาล สมเด็จพระมกษัตริย์ก็บรรหารทูล
 อาราธนาว่า ข้าแต่พระบรมโลกนาถ จงทรงพระมหากรุณาโปรดประทาน
 พระพุทโธวาทานุศาสน์แก่ข้าพระพุทธเจ้าสิ้นสัตตวาร เพื่อจะให้เป็นประโยชน์
 และสุขแก่ณสารแก่ข้าพระบาท พระมุนีนาถก็บังนุรพระเทศนาพระอนิจตา-
 ทิปฏิสังยุตว่า ดูกรบรมบพิตร อันว่าชีวิตแห่งมนุษย์ทั้งหลายนี้ น้อยนัก
 ดำรงอยู่โดยพลันมิได้ยั้งยืนอยู่ช้่า ครวนาคูจสายฟ้าแลบ อันปรากฏอยู่
 มิได้นาน อันว่าวัยวัฒนาการย่อมมีชราเป็นที่สุด สภาวะหาโรคมิได้ก็มีพยาธิ
 ประทุษฐ์บีทาเป็นปริโยสาน อันว่าชีวิตสังขารก็มีมรณะเป็นธรรมดา สมบัติ
 ทั้งปวงก็ล่วงละแก่วิบัติยาฮี เป็นประเวณีแห่งนิกรสัตว์ เมื่อตรัสเทศนาเป็น
 อาทิละนี้แล้ว ก็ยกพระจตุราริยสังขีนเป็นมกุฎโมลีแห่งพระธรรมทั้งปวง ส่วน
 สมเด็จพระพุทธรูปิดา ก็ทรงเจริญพระวิปัสสนาไปตามกระแสพระอริยสังขทั้งสี่
 ประการ ก็ประหารซึ่ง รูปราคะ อรูปราคะ กับทั้งมานอุทธัจจอวิชชา เป็นนिरาว
 เศษ ละเสีซึ่งสรรพกิเลสบาปกรรมทั้งหลาย บรรลุแก่พระอรหัตผลพร้อม
 ด้วยจตุปฏิสัมภิตาญาณ ในกาลแห่งวันเป็นคำรบเจ็ด จึงกราบทูลว่า ข้าแต่
 พระศาสดาจารย์ ข้าพระองค์นี้พ้นจากบ่วงแห่งสงสาร เห็นนิพพานสังจ-
 ประจักษ์จิตต์ อนึ่งชีวิตก็ยังมีอยู่น้อยนัก จักถวายนมัสการลาพระศาสดา
 ดับขันธเข้าสู่พระอมตนิพพานในกาลวันนี จึงมีพุทธรุกีกาตรัสว่า ดูกรพระราช
 สมภาร จงทรงพระกำหนดซึ่งกาลอันควร ส่วนพระชัตตยประยูรวงศ์สัถยราช
 ทั้งหลาย และคณาเนกนงค์ปริจาริกนารี มีพระมหาประชาบดีเป็นประธาน ได้
 สดับพระราชบรรหารดั่งนั้น ก็พร้อมกันสยายเกศ สองกรก่อนอุระประเทศ-
 พิลาปกำสรวลแซงแซ่พทันถุนาท บรมชัตติราชก็คำรัสเล่าโลมว่า ท่านทั้งหลาย

อย่าได้เสว้าโศกปริเวทนาการ ธรรมดาว่า สัตว์เกิดในวัฏฏสงสารโลก ก็ย่อมจะวิโยคบาราสาจากที่รักที่เจริญใจ ห้วนไหวอยู่ด้วยโลกธรรม คือมรณะ ทุกข์ทุกตัวสัตว์ไม่เว้นคน แล้วทรงอภิวัตพระทศพล กราบทูลว่า ข้าแต่พระโลกนาถ อันว่าโทษอันใดที่ข้าพระองค์ประมาทด้วย กาย วชิ จิตต์ ในพระสุคตของจงทรงพระกรุณาอดโทษานุโทษทั้งปวงแก่ข้าพระบาท จงทรงพระกรุณาอนุญาตแก่ข้าพระพุทธเจ้า อันจะทูลลาเข้าสู่พระปรินิพพานในกาลบัดนี้ แล้วก็เอนพระองค์ลงบรรทมเหนือที่สิริไสยาสน์นั้น ก็ศุณย์สิ้นพระอัสสาสปีสสาสเข้าสู่พระปรินิพพานในกาลนั้น.

สมเด็จพระสัมพันธวงศ์ เมื่อทรงทราบข่าวพระพุทธบิดาคับขันธุ์เข้าสู่พระปรินิพพาน ก็บังเกิดธรรมสังเวช จึงตรัสแก่พระสงฆ์ทั้งปวงว่า ท่านทั้งหลายจงทักสนาซึ่งพระพุทธบิดาอันสิ้นพระชนม์ชีวิต อันมรณธรรมนี้มีได้มีละอาย ย่อมทำลายชีพแห่งสัตว์ทั่วทั้งสิ้นเป็นอาจิณธรรมดา จะได้เลือกหน้าหามิได้ในขณะนั้น อันว่าพระมหาประชาบดีและยโสธราเทวี และหมูนางสนมทั้งหลาย กับทั้งเหล่ากษัตริย์สัถยราชวงศานุวงศ์ทั้งปวง ต่างคนก็ค่อนข้างโศกาครุพิลาปปริเวทนาการ พระพิชิตมารก็ตรัสเล่าโลมให้ระงับดับโศก ด้วยพระธรรมกถอนิจจตาทิปฏิบัติสังยุต แล้วมีพระพุทธฎีกาตรัสสั่งพระมหากัสสปเถระว่า ตถาคตจะถวาย (พระเพลิง) พระบรมศพพระบิดา ท่านจงไปพิจารณาคุณุมิสถาน อันสมควรจะทำการนาปนกิจนั้น พระมหากัสสปเถระเข้าก็รับฎีกาว่าสาธุ แล้วอุฏฐาการจากอาสน์แวงเคลื่อนไปด้วยพระภิกษุสงฆ์ อันทรงซึ่งชุกงค์ กับกษัตริย์สัถยราชวงศ์และหม่อมมาชนเป็นอันมาก ไปสู่ที่อันจะกระทำการถวายพระเพลิง แล้วให้จัดกระทำซึ่งเชิงตะกอน ในกาลนั้น หม่อมมรเทพบรรพตทั้งหลายในหมื่นโลกธาต มีท้าววัชรินทรราชิราชเป็นประธาน ก็มาสโมสรสนนิบาตในสถานที่นั้น นำมาซึ่งทิพยภูฎาการ อันประดับด้วยยอดถึงห้าร้อยยอด กับทั้งวัตถุต่างๆ มีทิพยจันทสุคนธชาติเป็นต้น มากกระทำกับ

ด้วยพระมหากัสสปเถระ เมื่อการเชิงตะกอนสำเร็จแล้ว พระมหากัสสปก็กลับมาทูลพระบรมครู พระสัพพัญญูจึงยกพระอุมมังคสิโรตม์ แห่งพระพุทธบิดา ด้วยพระหัตถ์ แล้วก็ทรงสัญญาณาการด้วยสุคนธรสอุทกาวารี พระธรรมเสนาบดี ก็ช่วยกันโสรจตรงหลังลงซึ่งสุคันโททก สมเด็จพระโลกนาถทรงพระปรมาศ พระอุมมังค์ พลังตรีสแก่พระสารีบุตรมหาเถรว่า ท่านจงทัศนากการซึ่งพระพุทธบิดา คูกรสารีบุตร บุคคลผู้ใดประพตติในกุศลธรรมสุจริต และมีจิตต์ปรารถนาโพธิภูมิญาณบารมีใดๆ ก็จงอุสาหบำรุงเลี้ยงซึ่งบิดามารดา อาจสำเร็จมโนปรารถนาทุกสิ่งทุกประการ เมื่อมีพุทธบริหารดังนี้แล้ว ก็ยกขึ้นซึ่งพระศพสรีระกายแห่งพระบรมกษัตริย์ ใส่งในบัญชีรัตนามัยคือพระหีบแก้ว แล้วทรงยกพระหีบด้วยพระองค์ เเชิญไปสู่ที่อาพาหนสถาน เถลิงบนทิพยภูฏาคารบุษบกเบื้องบนอลงกตจิตตกาอาสน์ จึงสมเด็จพระอมรินทราชาธิราชก็กระทำประทักษิณพระบรมศพ แล้วนำมาซึ่งดวงแก้วมณี อันชื่อว่าโชติรังสี ปรารถจะถวายพระเพลิง จึงมีพุทธฎีกาตรัสห้ามว่า คูกรท้าวเทวราช อย่าเพ่อถวายพระเพลิงก่อน ตถาคตจะกระทำฅาปนกิจพระบิดาก่อนท่านทั้งปวง แล้วก็ทรงถือซึ่งแก้วมณีโชติรัตน จากหัตถ์ท้าวสุชมบดีแล้ว ทรงจุดซึ่งอักคีอันปรากฏจากดวงแก้ว กระทำฅาปนกิจพระบรมศพกับทั้งเชิงตะกอนนั้น ลำดับนั้นเทพดาทั้งหลาย มีสมเด็จพระอินทร์เป็นต้น ก็ถวายเพลิงในภายหลัง ฝ่ายพระชัตติวงศาตักยราชและหมู่ นางพระสนมทั้งปวงนั้น มีพระมหาประชาบดีโคตมีเป็นประธาน ก็พร้อมกันกรรแสงเซ่งแซ่เสียงปริเวทนาการโกลาหลมีสนั่น สมเด็จพระอนันตญาณมุนี ก็มีพระพุทฎีกาตรัสเล่าโลมด้วยพระธรรมกถา อนิจจตาทีปฏิสังยุตระงับโศกแห่งมหาชน.

มีใจความว่า เมื่อพระเจ้ากรุงสุทโชนะมหาราชปรินิพพานแล้ว ในวันนั้นเอง พระตถาคตเจ้าก็ทรงจัดให้มีการสร่งน้ำพระบรมศพ เสร้งแล้วเชิญพระบรมศพลงบรรจุหีบ ทรงช่วยยกหีบพระบรมศพไปประดิษฐานบนเชิงตะกอน

ไม่ได้นำหีบพระบรมศพเวียนเชิงตะกอน เป็นแต่เมื่อประดิษฐานหีบพระบรมศพที่เชิงตะกอนแล้ว ผู้ที่เคารพนับถือได้เดินประทักษิณเป็นการสักการะ อันสำแดงกิริยาที่นิยมกันว่า ได้ถวายความนอบน้อมเพื่อการระออย่างสูงแก่พระบรมศพนั้น ๓ รอบ ไม่มีการเลื้อกวน ไม่ปรากฏว่าได้ทำประตูป่า ไม่ได้ทูปหม้อเวลาเคลื่อนพระบรมศพ ไม่ได้ซัดข้าวสารและเกลือ ไม่ได้ใช้น้ำมะพร้าวล้างหน้าพระบรมศพเวลาจะประชุมเพลิง สถานที่ถวายพระเพลิงก็ไม่ใช่ในอาราม ไม่ได้ทรงเทศน์หน้าพระบรมศพ เป็นแต่ทรงเทศน์เมื่อพระพุทธรูปกำลังประจรรออยู่ และทรงเทศน์ตักเตือนปถอบโยนพระประยูรญาติ และมหาชนให้บรรเทาความทุกข์โศก ด้วยพระธรรมกถาอนิจตาภิปฏิสังยุต พระบรมอัญญาธาตุไม่ปรากฏว่ามีพิธีเก็บและประดิษฐานไว้ ณ ที่ใด จึงไม่มีพิธีเดิน ๓ หาบ การบำเพ็ญกุศลเพื่ออุทิศถวายโดยพระประยูรญาติทั้ง ๖ พระนคร ที่ได้มาประชุมกันจัดกระทำหาบุญช้ายัญ คือถวายภัตตาหารทานแก่พระพุทธรูประมุขสงฆ์ อันเป็นทักษิณาทาน ที่พระพุทธรูปองค์ธิบายว่า วงศาภคณาญาติ และผู้ที่เคารพนับถือ สมควรกระทำบุญบูชาโดยควรแก่กำลังแห่งตน เพื่ออุทิศผลไปให้แก่ผู้มีคุณ และหมู่ญาติมิตรทั้งปวงที่ล่วงลับไป.

การปลงศพพระสารีบุตร

ตามที่คัดมาจากปฐมสมโพธิกถา หน้า ๔๓๐ - ๔๓๗ ความว่า พระสารีบุตรอัครสาวก พิจารณาทราบว่าเป็นอีก ๗ วันจะนิพพาน จึงระลึกถึงนางสารีพราหมณีนารดา ซึ่งมีบุตรได้สำเร็จพระอรหันต์ถึง ๗ พระองค์แล้ว แต่ท่านผู้นี้ยังมีได้ล้อมใสในพระรัตนตรัยเลย จึงพยายามจะไปโปรด แล้วเลย

ปรีนิพพานที่ห้องซึ่งท่านประสูติทีเดียว คำริคะนี้แล้วก็เข้าไปทูลลาพระพุทธเจ้า พาทพระสงฆ์ที่เป็นบริวารไปยังบ้านนาถนาคาม แคว้นมคธชนบท เข้าพักในห้องที่ประสูติ ส่วนพระองค์อื่นจัดที่ให้พักภายนอก พอเวลารাত্রีปฐมยาม โรคพยาธิอันมีกำลังกล้า ก็บังเกิดขึ้นแก่พระมหาเถระ ถ้ายเป็นโลหิตบ่อยๆ ด้วยทุกขเวทนาอันสาหัส แต่ครานั้นพระองค์ยังอุตสาห์เทศนา มีสรรเสริญ พุทธคุณ ตั้งแต่อดีตปิโสภกความเป็นอาทิ ให้นางสารีพราหมณ์ฟังจนได้ดำรง อยู่ในโศคาปีตติผลเสร็จ จึงขอให้มารดาปลื้กตัวไป แล้วขอให้พระจุนทภิกษุ พยุงกายของท่านขึ้น เรียกพระภิกษุสาธุศิษย์เข้ามาแล้วกล่าวว่า คูกรอวุโส ก็ท่านทั้งหลายติดตามเรามาสิ้นกาลถึง ๔๔ พรรษาแล้ว กายกรรมและวจีกรรม สิ่งใดแห่งอาตมาที่มีขอบใจท่านก็พึงมี ท่านทั้งหลายจงคโทษ อย่าได้ถือ โกรธแก่อาตมาเลย ภิกษุทั้งหลายจึงตอบเถรว่าจว่า ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าของ บรรดาข้าพเจ้าติดตามมาดูฉายาตามพระองค์สิ้นกาลมีประมาณเท่านี้, กรรม อันใดที่จะมีขอบใจข้าพเจ้าทั้งหลายมิได้มีเลย ถ้าข้าพเจ้าทั้งหลายมีความ ประมาทสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันมีในพระผู้เป็นเจ้าของแล้ว ของจอดโทษานุโทษแก่ ข้าพเจ้าทั้งปวง พอเวลาอรุณปรากฏ พระธรรมเสนาบดีก็ยังปลถไฟให้ไหว กัมปนาท แล้วก็ดับขันธเข้าสู่พระปรีนิพพานพร้อมด้วยพระนิพพานธาตุ อันมี วิปากขันธกัมมัชรูป หาเศษมิได้ในเวลาภัตติกมาส เพ็ญเดือน ๑๒ นั้น ครั้น รุ่งเช้าเทพยดาและมนุษย์ทั้งหลาย พากันมาสโสมสรสันนิบาต ทำสักการะบูชา ศพพระมหาเถระในที่ปรีนิพพาน แล้วทำซึ่งจิตรกรรมคือเชิงตะกอน เสร็จแล้ว พากันสรองพระศพด้วยคันโธทกธาราเชิญศพใส่พระหีบยกขึ้นสู่เชิงตะกอนแล้ว ก็ทำฌาปนกิจถวายพระเพลิง.

คงได้ความว่า เมื่อพระสารีบุตรเข้าสู่ปรีนิพพาน ในเวลาภัตติกมาส เพ็ญเดือน ๑๒ รุ่งขึ้นสัปปุรุษที่นับถือในพระองค์ท่าน ก็ช่วยกันเป็นเจ้าภาพ จัดสรองน้ำพระศพเสร็จแล้วเชิญลงหีบ นำไปสู่เชิงตะกอนแล้วถวายพระเพลิง

ไม่นำหีบพระศพเวียนเชิงตะกอน สถานที่ถวายพระเพลิง ก็ไม่ปรากฏว่าเป็น
 เขตต์พระอาราม เมื่อถวายพระเพลิงแล้ว พระจุนทภิกษุได้เก็บอัฐิธาตุห่อ
 ผ้าขาวนำไปถวายพระพุทธรเจ้า พระองค์ให้ก่อพระสถูปบรรจุไว้ในพระเชตว-
 นาราม เรื่องอัฐิของบุคคล ที่สมควรจะก่อสถูปบรรจุไว้ ให้ประชาชน
 สักการะบูชา นั้น พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า อัจฉริยมนุษย์ที่ควรมีดังนี้ พระ
 สัมมาสัมพุทธรเจ้า ๑ พระปัจเจกสัมพุทธรเจ้า ๑ พระสาวกอรหันต์ ๑ พระเจ้า
 จักรพรรดิราช ๑ คือหมายถึงอัฐิของท่านที่ประกอบประโยชน์ อันยิ่งใหญ่ไว้
 ต่อมนุษย์ชาติ ฉะนั้นอนุสาวรีย์อย่างสถูปนี้ ประชาชนเชื่อกันว่าเป็นสถานที่
 ศักดิ์สิทธิ์ ผู้ใดสักการะและจัดการบำรุงรักษา ก็ได้รับความสมบรูณ์พุดสุข
 ตามปรารธนา ดังนี้ สถูปอย่างนั้นจึงได้สถิตสถาพรรุ่งเรืองอยู่ตลอดกาล
 นาน ต่อมาผู้ที่เห็นเพียงว่าสถูปอย่างนั้น มีคนเคารพนับถือ ทั้งช่วยกันบำรุง
 จึงคิดสร้างเลียนแบบสถูปนั้น ใช้สำหรับบรรจุอัฐิธาตุญาติแห่งตนกันขึ้น
 เมื่อยังมีผู้สร้างปลอมน้อย ประชาชนยังไม่ทราบก็เคารพบูชา ครั้นมีผู้สร้าง
 สำหรับบรรจุอัฐิญาติอย่างนี้มากขึ้นจนคายนั่นทั่วไป ผู้ที่เคยเคารพนับถือก็
 ไม่ทราบว่าจะไปบูชาสถูปใด ก็สถูปไหนมีความศักดิ์สิทธิ์มากกว่ากัน จึงเกิด
 ใต้สวนในคุณสมบัติของสถูปเหล่านั้นกันขึ้น เมื่อประชาชนทราบชัดว่าอัฐิ-
 ธาตุที่บรรจุไว้ในสถูปเหล่านั้น หาใช่อัฐิธาตุของอัจฉริยมนุษย์ ตามที่พระ
 พุทธรเจ้ากล่าวไว้ไม่ ถึงจะไปสักการะบูชา ก็เชื่อว่าจะไม่อำนวยความสุขสวัสดิ์
 แต่อย่างใด ความที่ถ้อยในการบำรุงรักษาเกิดขึ้นทั่วไป ทั้งสถูปที่แท้และ
 เทียมก็เกิดทรุดโทรมตามกันไปหมด เมื่อขาดการบำรุงรักษาแล้ว สิ่งก่อสร้าง
 เหล่านั้นก็ชำรุดสลักหักพัง กลายเป็นสิ่งเกะกะที่ทางซึ่งจะใช้ประโยชน์ อย่าง
 อื่นไปเสีย ครั้นถึงสมัยการคิดค้น ในเหตุและผลคุณและโทษมากขึ้น การจะ
 เคารพบูชาสิ่งใดๆ ก็พินิจพิเคราะห์ถึงคุณและโทษมากขึ้นไปด้วย การ
 เลือกระทำในสิ่งควรมีควร ก็ใคร่ครวญคิดเลือกกันมากขึ้น เพื่อให้การจ่าย

ทรัพย์ ออกบำเพ็ญได้รับประโยชน์ให้สมค่า จึงมีผู้เริ่มคิดแบบอนุสาวรีย์ในลักษณะอื่น คือจัดสิ่งที่จะก่อสร้างขึ้นนั้น ให้ประกอบประโยชน์อย่างอื่นได้ด้วย เช่นสร้างเป็นโรงพยาบาล โรงเรียน สถานบำรุงเด็กอนาถา คนชราทุพพลภาพไร้ที่พำนัก สร้างถนน สร้างสะพาน บ่อน้ำสาธารณะ เป็นต้น ขึ้นแทนและอนุสาวรีย์แบบนี้ นอกจากเป็นที่เชิดชูเกียรติเพื่อเตือนให้ระลึกถึงผู้ล่วงลับแล้ว ยังใช้เป็นสถานที่คอยอำนวยความสะดวกและบรรเทาความทุกข์ ให้แก่คนที่ตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ เป็นการเพิ่มบุญญาบารมีให้แก่ผู้ล่วงลับและผู้สร้างพร้อมกันไป ซึ่งเป็นความดำริชอบ ปฏิบัติถูกต้องตามความต้องการของหมู่ชน ที่จะคอยทิวความสุขและปลดความทุกข์ ให้แก่มนุษย์ได้อย่างเอนก อนุสาวรีย์อย่างนี้ แม้ผู้มรณะจะได้บำเพ็ญประโยชน์ไว้น้อยสถานที่นี้ก็จะช่วยอำนวยความสะดวกอยู่เสมอ จึงทำให้ประชาชนที่ได้อาศัยรับความสุขและปลดทุกข์ ตลอดจนคนที่ทราบถึงความเมตตาคุณงามความดีที่ได้ประกอบไว้อย่างทั่วหน้า.

การปลงพระศพพระพุทธเจ้า

ตามความในปฐมสมโพธิกถา หน้า ๔๗๖ – ๔๘๕ ความว่า เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าสู่พระปรินิพพานแล้ว พระยามัลลราชทั้งหลาย ก็นำสุคนษ-
มาลาและผ้าสาฎก ๕๐๐ คู่ ผูกเพดานทำม่านกั้นพระศพ ตกแต่งอย่างศพสมเด็จพระจักรพรรดิราชา เป็นมโหฬาราติเรกด้วยนานาชาติยราชูปโภคถึง ๖ วัน วันที่ ๗ อัญเชิญพระศพแห่ไปจะถวายพระเพลิง กษัตริย์มัลลราชทั้งหลาย จึงตรัสปรึกษาพระอานนทว่า จะตกแต่งพระศพพระทศพลประการใด จึงจะ

สมควร จั้งพระอานนทัเธรเจ้ากั้กล่าวว้า คุกรบพัทรท้้งหลายผู้เปนวาเสฏฐุ-
 โคทร จงหุ้มห่อพระบรมศพเข้าด้ว้ยทุกลพัศตรภูษา และผูกพันด้ว้ยด้ายให้มัน
 และกระทำโดยนัยมดั่งนั้ หุ้มห่อพระศพพระชนัสีห์ด้ว้ยภูษาจนถ้วนได้ ๕๐๐ ชั้้น
 แล้วจงเชษฐลงใส่พระหีบทอง อันเต็มไปด้ว้ยน้ำมันหอม แล้วเอาหีบทองอั้น
 อีกรปัดลงเปนฝาในเบ้องบน และให้เชษฐพระหีบขั้้นสู่พระเชษฐตะกอน อัน
 ประกอบด้ว้ยสรพลั้งเสาวคนชชาติ จั้งถว้ยพระเพลิง ดับพระเพลิงแล้วจั้ง
 เก็บขั้้งพระพุทศสารั้ริกธาตุ แล้วให้ก่อพระสถูปในที่อันถว้ยพระเพลิง ท้าม
 กลางหนทางสั้แพร้ง กระทำสั้กการะบูชาด้ว้ยประทั้ปฐุเปเทียนสุคนชรูปผาด่างๆ
 อย่างพรธมาจะนั้ จะมึผลประโยชนั้และสุขแก่บพัทรในอนาคตภายหน้า สั้น
 กาลขั้้นาน ถ้าดับนั้ กษั้ตริยั้มัลลราชท้้งหลายก็กระทำตามคำพระอานนทั
 เธรบอถันนั้ทุกประการ ให้กระทำขั้้งจัตตกาธาร กั้ือพระเชษฐตะกอน แล้วไป
 ด้ว้ยแก่นจันทน์สูงถึ ๑๒๐ ศอก แล้วเชษฐพระหีบทองขั้้งใส่พระบรมศพขั้้น
 ประดิษฐานเบ้องบนพระเชษฐตะกอนนั้ และกษั้ตริยั้มัลลราชท้้ง ๗ พระองคั้
 ขั้้งเปนประธานแก่กษั้ตริยั้ท้้งปวงจั้งตรัสว้า เราจะถว้ยพระเพลิงพระบรมศพ
 พระสั้พพัญญ กั้ือเอาอคคั้จูดเข้า และเพลิงนั้ก็มึได้ตติ จั้งตรัสถามพระอนุรุช
 พระอนุรุชเจ้าจั้งบอถว่า อธิบายแห่งเทพยดาท้้งหลายจะคอยถ้าพระมหากั้สสปล
 เธรธอั้นเปนพระสาวกผู้ใหญ่ก่อน เบ้องว่าพระมหากั้สสปลยังมึได้มานมัศการ
 พระบาทยุคคลพระทศพลตราบใด เพลิงก็มึได้ไหม้พระเชษฐตะกอนตราบนั้
 กษั้ตริยั้ท้้งหลายจั้งกราบทูลว้า บัดนั้พระมหากั้สสปลอยู่ในที่ใดถ่า คุกรบพัทร
 พระมหากั้สสปลจะมาในวันนั้.

เมือพระมหากั้สสปลเธรธถว้ยนมัศการพระศพพระชนัสีห์แล้ว เตโชธาตุ
 บันดาลตติพระเชษฐตะกอนขั้้นเอง ด้ว้ยอาณุภาพแห่งเทพยดา กั้ือฌาปนการพระ
 พุทศอศุภสั้รกายกับคู่ฝ้าท้้งหลายอันหุ้มห่อ และพระหีบพระเชษฐตะกอนท้้ง

สิ้น ยังคงแต่ผ้าคู่หนึ่งซึ่งห่อหุ้มพระสรีรกายชั้นในนั้นผืนหนึ่ง กับผ้าที่หุ้มภายนอกผ้าทั้งนั้นผืนหนึ่ง มิได้ใหม่ด้วยเพลิง เพื่ออำนาจพระพุทธานุชาธิปไตย.

ได้ความว่ากษัตริย์มัลลราชทั้งหลาย ร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดถวายพระเพลิงตรงทางสี่แพร่ง ไม่ใช่เขตต์พระอาราม เป็นสถานที่อย่างทุ่งพระเมรุในพระมหานคร เมื่อถวายพระเพลิงแล้ว สถานที่นั้นจึงสร้างสถูปขึ้น เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าสู่ปรินิพพานแล้ว บรรดากษัตริย์ที่ประชุมอยู่ ณ ที่นั้นก็ช่วยกันตกแต่งจัดตั้งพระศพไว้ให้ประชาชนสักการะ ๗ วัน แล้วเชิญหีบพระศพนำไปสู่เชิงตะกอน ไม่มีการเชิญหีบพระศพเวียนเชิงตะกอน เปนแต่เมื่อตั้งหีบพระศพบนเชิงตะกอนแล้ว ผู้ที่นับถือในพระองค์ได้เดินประทักษิณเชิงตะกอนที่ประดิษฐานพระศพอยู่นั้นสามรอบ แม้พระมหากษัตริย์เสวยกับสาวกของท่านซึ่งมาทีหลัง ก็ปฏิบัติอย่างนี้.

พิธีจัดศพทางพระพุทธศาสนาทั้ง๓ราย คือการปลงศพพระพุทธรูปบูชาซึ่งพระพุทธรองค์ทรงอำนาจการ ๑ กับรายพระศพพระสาวก ซึ่งมหาชนร่วมกันอำนาจการ ๑ และรายพระศพพระพุทธรเจ้า ที่กษัตริย์ทั้งหลายร่วมกันจัดถวาย ๑ แม้จะต่างวาระต่างขณะบุคคลที่อำนาจการก็ดี แต่พิธีปฏิบัติคล้ายกัน จึงควรนับเป็นแบบทางพุทธศาสนาได้.

ในการจัดปลงพระศพพระพุทธรเจ้านี้ ได้กำหนดวิธีปฏิบัติในพระพุทธรูป ซึ่งปรากฏในพุทธประวัติเล่ม ๓ ระเบียบเดิมของสมเด็จพระสังฆราช (สา) หน้า ๒๘ - ๓๐ ความว่า

วิธีปฏิบัติในพระพุทธรูป

ลำดับนั้น พระอานนท์เถระเจ้า ทูลถามถึงการที่จะพึงปฏิบัติในพระพุทธรูปแห่งพระโลกกุตตมจารย์เจ้าว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ข้าพระองค์ทั้งหลาย

จะฟังปฏิบัติในพระสรีระแห่งพระตถาคตเจ้าเป็นไหน ?” “ดูกรอานนท์ ท่านทั้งหลายเหล่าภิกษุสหธรรมิกบริษัท จงอย่าขวนขวายเพื่อจะบูชาพระสรีระแห่งพระตถาคตเจ้าเลย ดูก่อนอานนท์ เราตักเตือนท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงสืบต่ออนุโยคพยายามในประโยชน์ของตนเถิด จะเป็นผู้ไม่ประมาทในประโยชน์ของตน เป็นบุคคลมีความเพียรเผากิเลสบาปกรรม เป็นบุคคลมุ่งแต่ที่สุดแห่งพรหมจรรย์อยู่ทุกอิริยาบถเถิด ดูก่อนอานนท์ กษัตริย์ พราหมณ์ทั้งหลายผู้บังเกิด ซึ่งได้เลื่อมใสในพระตถาคตเจ้ามีอยู่มาก บัณฑิตฤๅษณ์ชนมีกษัตริย์เป็นต้นเหล่านั้น จักทำซึ่งสักการะบูชาสรีระแห่งพระตถาคตเจ้า.

เมื่อพระองค์ตรัสว่า การบูชาสรีระแห่งพระตถาคตเจ้า เป็นกิจของฤๅษณ์ มีกษัตริย์เป็นต้น” ดังนี้แล้ว ครั้นถึงกาลสมัยเมื่อพระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว กษัตริย์ พราหมณ์ คหบดีผู้บังเกิด จะทำสักการะบูชาพระสรีระให้ต้องตามพุทธานุญาต ก็จะไปถามพระอานนท์ อัครพหูสูตพุทธานุญาต เมื่อเป็นดังนี้แล้ว จะอ้างเสียว่า “พระองค์ทรงห้ามว่า “ไม่ใช่ฐานะของสหธรรมิกบรรพชิต” เราจึงไม่ทูลถาม” ดังนี้ หากสมควรแก่บัณฑิตผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุไม่ ควรจะทูลถามไว้เป็นแบบอย่าง เมื่อกราบทูลถามแล้ว หากไม่ทรงแสดงไซ้ ก็จะได้อ้างเหตุเดิมว่าได้ทูลถามแล้ว พระองค์ไม่ทรงปริยาคังนี้ จึงจะชอบ ไม่เกิดครหาแก่ผู้ใดได้ เมื่อทูลถามแล้วจะทรงแสดงฉันทใด ก็ควรจะจำไว้ฉันทนั้น เมื่อบัณฑิตมีกษัตริย์เป็นต้นมา ไปถาม จะได้แสดงตามพุทธานุญาต เหตุการณ์ดังนั้น พระอานนท์เถระผู้มีคติธิดอันเลิศ จึงกราบทูลถามว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ก็บัณฑิตมีกษัตริย์เป็นต้น เมื่อจะบูชา นั้น จะฟังปฏิบัติในพระสรีระแห่งพระตถาคตเจ้าอย่างไรเล่า ?” “ดูก่อนอานนท์ ชนทั้งหลายย่อมปฏิบัติในพระสรีระแห่งพระจักรพรรดิราชเจ้าฉันทใด ผู้จะบูชา ฟังปฏิบัติสรีระแห่งพระตถาคตเจ้า ฉันทนั้นเถิด” “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ชนทั้งหลายปฏิบัติในสรีระของพระ

จักรพรรดิราชอย่างไรเล่า ?” “ดูก่อนอานนท์ คนทั้งหลายพันซึ่งพระสรีระของพระจักรพรรดิราชด้วยผ้าไหม แล้วซับด้วยสำลี และห่อด้วยผ้าไหมโดยอุบายนี้ ห่อด้วยผ้า ๕๐๐ กุ้ แล้วเชิญพระสรีระลงประดิษฐาน ณ รางอันเต็มด้วยน้ำมัน แล้วปิดครอบด้วยรางเหล็กอื่นเป็นฝา แล้วทำจิตตภาคารล้วนแล้วด้วยไม้หอม แล้วทำฌาปนกิจถวายพระเพลิงพระสรีระพระเจ้าจักรพรรดิราชแล้วเชิญพระอัญญาตบบริจจุทำสถูปไว้ ณ ที่ประชุมถนนวนใหญ่ทั้ง ๔ คนทั้งหลายย่อมปฏิบัติในสรีระแห่งพระเจ้าจักรพรรดิราช ด้วยประการฉะนี้ฉันใดผู้ซึ่งจะบูชาสรีระแห่งพระตถาคตเจ้า ฟังปฏิบัติในพระตถาคตเจ้าฉันนั้นเถิด.

ที่ห้ามมิให้ภิกษุเข้าจัดการพิธิตวายพระเพลิงพระพุทธรูปทรงมอบให้เป็นหน้าที่ของ บัณฑิต คฤหัสถ์ชน มีกษัตริย์เป็นต้นจัดการ.

เมื่อนำกิจการที่จัดการศพพระพุทธรูปเจ้ามาพิจารณา ก็จะปรากฏว่าผู้ที่เข้ามาช่วยจัด จะด้วยกำลังกายกำลังความคิดหรือกำลังทรัพย์ก็ตาม ก็จะเป็นการจัดไปในทางสักการะบูชาแก่พระองค์ ผลที่จะได้รับก็เป็นเพียงบุญกุศล ไม่มีผลเป็นสินจ้างหรือเศษกำไรเป็นทรัพย์สิน ที่จะนำมาแบ่งปันส่วนกันในทางการค้าแต่อย่างใด แม้อย่างนี้พระองค์ยังทรงห้ามมิให้ภิกษุเข้ามาเกี่ยวข้องในการช่วยจัด.

ส่วนการจัดปลงศพของบุคคล อย่างที่เขามอบให้จัดในเวลา นี้ เป็นการมอบให้ช่วยกระทำในลักษณะจ้าง ผู้รับจัดมีภาระหลายประการ เช่น เกี่ยวกับจัดสถานที่ แรงงานของผู้ที่เข้ามาช่วย จัดหาและซื้อของใช้ ค่าภาษีอากร ค่าสีกหรือ ค่าที่จะต้องจัดทำให้สมกับสุลลัทธิ และต้องควบคุมการแผ่ขยายของเชื้อโรค เพื่อป้องกันเหตุเดือดร้อนลำเค็ญ อันจะเกิดแก่ประชาชน ณ ที่องถันนั้น การสำคัญยิ่งก็คือการปันผลที่ได้นั้นให้สมกับค่าที่เขาได้จ้างไว้ ซึ่งผู้ทรงวิสุทธิศีลของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเข้ามาเป็นผู้จัด ก็จะหลบลี้ให้พ้นความมัวหมองขนาดหนักแก่องค์ศีลห้าได้ไม่

เพราะเป็นกิจอันยุ่งยากซับซ้อน ที่สมณะเพศจะจัดให้เป็นທີ່เที่ยงธรรมไม่ได้ พระพุทธองค์ทรงเห็นประจักษ์ชัดว่า เป็นกิจที่เป็นภัยอย่างร้ายกาจแก่พรหม-
จรรย์ จึงได้ทรงห้ามไว้ ถ้าไม่ทรงห้ามไว้เสียแต่ครั้งนั้น พระภิกษุที่ขาด
หิริโอตตปปะ และเต็มไปด้วยโลภะ ก็จะจัดกระทำไปโดยมิยำเกรงต่อความ
มัวหมองที่จะเกิดขึ้น แล้วก็ผลักมลทินให้ตกมายังพระองค์ โดยอ้างว่าไม่
ทรงห้ามไว้เป็นข้อแก้ตัว.

ประเทศไทยเวลานี้ นานาชาติที่ได้พบเห็น ต่างพากันสรรเสริญว่าเป็น
ประเทศที่ก้าวหน้ามาสู่ความรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว ทั้งในทางภูมิประเทศและ
ภูมิธรรม ล้วนจัดระเบียบเรียบร้อย อย่างที่น้อยประเทศจะจัดได้รวดเร็วเท่า
ยิ่งพุทธศาสนาด้วย ยิ่งปรับปรุงจนวิวัฒนาการรุ่งโรจน์กว่าประเทศทั้งหลายอื่น
ในเรื่องนี้ เป็นเพราะชาวไทยยุคนี้ต่างพากันสนใจ ต่างศึกษาค้นหาข้อธรรม
มาเผยแพร่ ทั้งคอยช่วยกันแก้ไขคัดแปลงข้อปฏิบัติที่ผิดพลาดอยู่ ให้ได้ดำเนิน
ถูกต้องตามพุทธโฆษาทอยู่โดยมิได้คละ มิได้ปล่อยปละละเลยอย่างที่ว่า เอา
หูไปนาเอาตาไปไร่ ใครทำอย่างไรก็จะได้อย่างนั้น เหมือนในหมู่นชนหรือเมื่อ
ครั้ง que การศึกษายังขาดการบำรุงให้พอเพียง เพราะการช่วยเหลือจากมหาชน
คอยปิดเป่าปราบปรามข้อที่ประพฤติผิดพลาด ปฏิบัติฝ่าฝืนธรรมวินัยอยู่เสมอ
นี้เอง ที่ยังผลให้ศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ก้าวหน้ามาจนประสบผล
ที่ดั่งงามอยู่ ณ บัดนี้.

แม้การปลงศพและสุสานที่ยังเลอะเลือน ทั้งสถานที่และการบำรุงรักษา
ก็เป็นเรื่องหนึ่งที่ชาวไทยกำลังพยายามจะสถาปนาให้ได้ลักษณะที่ดั่งงาม เสมอ
ตามที่ชาวโลกสามารถจัดกันได้ เพราะกิจการแพนนี้ เมื่อบ้านเมืองยังมี
ผู้คนน้อย การติดต่อค้าขายยังไม่หนาแน่น ที่ว่างเปล่ารกร้างและป่าดงยังมี
แทรกอยู่ทั่วๆ ไป จะประกอบการณ์นี้ ณ ที่ใดก็ง่าย แม้จัดไม่เรียบร้อยก็ไม่สู้
เป็นไร ไม่มีใครจะทักท้วง เพราะชาวโลกยังไม่คิดเรื่องการรักษาความ

สุขสำราญของมนุษย์ที่ยังมีชีวิตอยู่กันเท่าไรนัก แต่สำหรับสมัยนี้ ยิ่งห้องที่ ซึ่งมีคนอาศัยมาก อย่างในพระนครหรือตามท้องที่ซึ่งตั้งจังหวัด อันแออัดไปด้วยคฤหาสน์ และห้างร้านค้าขายอย่างสลับซับซ้อน หาที่ว่างเปล่าได้ยาก การก่อสร้างและทางคมนาคมก็ต้องควบคุมให้เป็นแถวเป็นแนว เพื่อให้อากาศและแสงสว่างถ่ายเทได้ทั่วถึง สิ่งปฏิภูลก็จัดทางหรือขนออกถ่ายทิ้งมิให้คั่งค้าง เพื่อให้สถานที่สะอาดอากาศสดชื่น ปราศจากสิ่งรบกวน คือจัดการระวังรักษา มนุษย์ให้ชีวิตดำรงอยู่ในพื้นภูมิที่ผาสุก ต้องตามหลักอนามัย ให้เป็นอย่างดีมากเท่าที่จะสามารถจัดกันให้ได้ คั้งนี้สุสานการปลงศพจะปล่อยตามผลการให้ต่างที่ต่างจัดตามมีตามได้้อย่างแต่ก่อนอยู่นั้น จะสมควรอย่างไร เพราะถ้าปล่อยให้ต่างจัด ต่างก็จะถือแต่ความสะดวก โดยคิดมุ่งแต่ถือเป็นการค้าที่จะหากำไรให้มาก การรักษาความสะอาดความปลอดภัยของประชาชน ก็ จะจัดได้ไม่เพียงพอ เพราะการตั้งย่อยๆ เช่นนั้นย่อมมีทุนน้อย จึงจะจัดให้ดี ถึงขนาดที่ต้องการไม่ได้ด้วยเอง ครั้นจะปล่อยให้ต่างทุ่มเททุนลงจัด ประกวด ประชันกันโดยไม่มีขีดจำกัด ก็จะพากันสร้างขึ้นโดยมิได้คำนึงถึงทางได้ทาง เสีย เพราะต่างก็หาทราบปริมาณแห่งความต้องการอันสมควรไม่.

เหตุนี้ ประเทศโดยมากจึงกำหนดไว้เสียว่า เมืองหรือจังหวัดใดสมควร ให้มีสุสานและฌาปนกิจสถานอย่างทันสมัยไว้กี่แห่ง และตั้ง ณ ที่แห่งใด วางแบบก่อสร้าง กำหนดผัง กำหนดวิธีบำรุงรักษา แจ้งความประสงค์ไว้เสร็จ และชักชวนบุคคลที่มีเจตนาจะช่วยบำเพ็ญกิจนี้ ให้รวบรวมกันจัดตั้ง บางแห่งเป็นบริษัท บางแห่งเป็นสมาคมขึ้น แล้วรับการแพนกันไปจัด ทางการให้อำนาจพิเศษ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญมาช่วย ตลอดจนให้ยืมทุนในเมื่อจำเป็น เพราะกิจการแพนนี้ ทางการจัดเองย่อมไม่สะดวก ทั้งมีช่องทางขาดทุนได้หลายประการ ถ้าผู้ดำเนินการจัดการไม่เหมาะ ความยุ่งยากก็จะเกิดแก่กิจการและผู้มาติดต่อได้หลายสถาน รัฐจึงได้สนับสนุนให้เอกชนรับไปจัด

แล้วคอยช่วยให้การดำเนินไปตามความต้องการ เพราะกิจการนี้ นับว่าสำคัญในการเชิดหน้าชูเกียรติของชาติแพนคนหนึ่ง ถ้าจัดไม่เหมาะหรือละเอียดไปตามยถากรรม ความดีและความเสื่อมเสียตกอยู่กับส่วนรวม คือทั้งชาติและศาสนา.

บัดนี้ เป็นที่น่ายินดีเพราะปรากฏว่าได้มีรัฐบุรุษและพระมหาเถระหลายท่าน ต่างมีความคิดร่วมกันว่า ถึงสมัยที่สมควรจะช่วยกันบันดาลให้งานแพนนี้ได้ก่อรูปที่สมสมัยขึ้น จึงได้ให้ความสนับสนุนให้มีสมาคมฉานปะนิกได้ตั้งขึ้น แล้วรับกิจการนี้ไปจัดดำเนินการ เพื่อให้ได้ระเบียบและวิธีที่เหมาะสม จะใช้เป็นตัวอย่างให้ที่อื่นๆ ได้ จัดกันให้ทั่วอาณาจักรต่อไป.

สถานฉานปะนิกแบบวิทยาศาสตร์ ได้จัดตั้งขึ้นที่วัดไตรมิตรวิทยารามแล้ว ส่วนสมาคมฉานปะนิกก็จะตั้ง ณ ที่นั่น.

ปฏิรูปเทศวาส

นางละคร อยู่ป่าให้	ใครทศน์ ?
ชาวไร่ เข้ากรุงมย์	ไรไร,
ปฏิรูปเทศ จัด	จำเหมาะ ทำเล
อาชีพ จึงฟื้นฟูได้	คั่งเห็น.

ครูเทพ (จากไทยเขมม)

ผี มี ผีอวดให้
สาว คำ ถายามเย็น
เทว_ดา ว่ามีเอ็น
ดา ดาด อากาศให้

เราเห็น ตัวเทอญ
ก็ได้
ดูเสด็จ หน้อยรา
ปะแล้วเปนยอม.

กรมหมื่นนราธิป.

ปากกาอิสระ ดินสอเสรี

ผี มีจริง ไยนิ่ง อยู่ผีเอ๋ย
ผี ได้อ่าน พระนิพนธ์ ข้างบนไย
ผี มีปาก เหมือน (?) พูดไม่ได้
ผี จันทน์ ผีคง จะศูนย์พันธุ์
สาว เอ๋ยสาว เคียงข้าง เปนเพื่อนผี
สาว ขายหู คูที่ ผีไปพลาง
สาว หลอกใคร ไม่ได้ ถ้ารู้ผี
สาว ฟังผี เสมอไป แต่โรมา
เทวดา เขาว่า เก่งกว่าผี
เทวดา ทำจะไม่ อ่านข้อความ
เทวดา ถ้าไม่มี โรงพิมพ์ไว้
เทวดา แม้ว่า ไม่คุ้นเคย
มา พูดกัน ด้วยภาษา เสียงมนุษย์
มา พูดกัน ผางๆ อย่างตรงๆ
มา ให้เห็น จมูกหู รู้จักหน้า
มา เร็วเถิด “สัปเหร่อ” รู้สึกกลัว

ไยไม่เอ๋ย อรรถแจ้ง แดงไข
ผียังไม่ โพล่มา พูดจากัน
หรือ ? จงใช้ ปากกา ซิผีนั้น
ลักหน้อยท่าน ไม่เสี้ยนผี ที่วายวาง.
มาด้วยกัน ทุกที่ เรียก “ผีสาว”
หรือจิ้งวาง ตัวเสี้ยม เจียมวาจา?
หรือจิ้งหนี แอบหลัง ผีบังหน้า
ระวังหนา ผีตาย สาววายตาม.
เรื่องฤทธิ อยู่ฟ้า นำเกรงขาม
ที่วอนถาม มีหรือไม่ ไม่ตอบเลย
ก็ลองใช้ วิทย์ กล่าวเฉลย
ออกปากเอ๋ย ยืมได้ นายมัน,— คง.
อย่าใช้พูด ในฝัน ท่านประสงค์
เขาไม่โกง รังแก อย่าแก้ตัว
ยังดีกว่า ปล่อยไว้ อย่างหลัวๆ
จันทน์เข้าไป ใครหวั่น ไม่รับรอง.

จาก “สัปเหร่อ”

หน้ากระดาษฟรี อะไรมีพูดมา

ข่าวและบันทึก

รอบครึ่งปี

ปุสุโส รวบรวม

ข่าว

เลิกตารางบัญชีที่แสดงวรรณะในอินเดีย

ตามที่เราทราบกันอยู่แล้ว ชนอินเดียแต่งงานกันแต่ในวรรณะเดียวกัน มาจนกระทั่งทุกวันนี้ บัญชีสำมะโนครัวที่ทำขึ้น มีช่องแสดงวรรณะแยกจัดไว้เป็นวรรณะๆไป. มาบัดนี้สภานิติบัญญัติกลางของอินเดียประชุมกันเพื่อทำลายลัทธิอันเป็นเครื่องกีดขวางการรวมญาติของชาวอินเดียอันนี้เสีย. และรัฐบาลอังกฤษ ก็ได้ตกลงให้เลิกตารางบัญชีสำมะโนครัว ชนิดที่แสดงวรรณะนั้นๆเสียด้วย เพราะป้องกันมิให้หมดเปลืองมาก.

แต่พุทธศาสนาเรา สั่งสอนการเลิกถือวรรณะ เพราะเห็นแก่สมภาพของมนุษย์และกฎแห่งกรรม หาใช่เพราะกลัวเปลืองกระดาษในการทำบัญชี ดังเช่นรัฐบาลอังกฤษมองเห็นนั้นไม่. เพราะฉะนั้น เมื่อหนังสือพิมพ์มหาโพธิ์ได้ทราบเรื่องนี้เข้า ก็ได้เขียนคำตอบรับไว้ในแพนกว้าวของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นว่า

“ในขณะที่รัฐบาลอินเดียได้พิจารณาเพื่อยกเลิกการถือวรรณะ เนื่องจากความคิดเห็นในทางประหยัดเงินเช่นนี้ พวกเราผู้เป็นพุทธบริษัทก็มีความเห็นพ้อง แต่ทว่าเนื่องจากความคิดเห็นในทางเมตตากรรม. ประเทศอินเดีย

ต้องทนทุกข์มากระทั่งทุกวันนี้ ก็เนื่องจากการแบ่งแยกคนเป็นวรรณะๆ อย่างเด็ดขาดที่สุดนั่นเอง. เราหวังว่าผู้นำฮินดูทั้งหลาย จะได้ถือเอาโอกาสนี้ชำระลัทธิถือวรรณะให้หมดไปโดยสิ้นเชิง.”

จะสร้างวัดในอาฟริกาตะวันออก

ข่าวจาก The Buddhist Colombo มีว่า “ข่าวที่ได้รับจากอาฟริกาตะวันออกของอังกฤษ อันนำมาซึ่งความน่าสนใจ คือข่าวการเคลื่อนไหวของพวกพุทธบริษัทชาวลังกา ซึ่งไปอาศัยอยู่ในประเทศอันห่างไกลนั้น ความมุ่งหมายอันหนึ่ง ในบัดนี้ความมุ่งหมายที่สำคัญๆ ของพวกพุทธบริษัทเหล่านี้ ก็คือการพยายามเผยแพร่พระพุทธธรรมแก่ประชาชนในประเทศนั้น. ที่สุดแห่งความคิดนี้ เขาได้ตกลงที่จะสร้างวัดพุทธศาสนาขึ้น ในเมืองดาร์เอสซาลาม Dar - esalaam) มีราคาอันกำหนดไว้ประมาณ ๑๕,๐๐๐ ชิลลิง. การพยายามเผยแพร่พระพุทธธรรมในดินแดนอันห่างไกลเช่นนี้ เป็นการกระทำซึ่งงดงามอย่างยิ่ง และควรที่จะได้รับความเห็นอกเห็นใจ พร้อมทั้งความช่วยเหลือจากพุทธบริษัททั้งมวล.”

มหาวิทยาลัยนาลันทา

ข่าวจาก Hindustan Standard มีว่า “ข้อควรคิดอันสูงเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยนาลันทา กับการเผยแพร่ธรรมของบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยนี้ ที่ได้เที่ยวเผยแพร่ไปยังส่วนต่างๆของโลก พร้อมทั้งเผยแพร่วัฒนธรรมและอารยธรรมของอินเดียขึ้น ได้ถูกเผยออกให้เห็นอย่างประจักษ์ชัดแล้ว โดยท่าน ดร. ราชกุมท มุเซอร์ชิ ศาสตราจารย์ทางประวัติศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยลัคเนา ในคราวที่ท่านได้แสดงปาฐกถาพิเศษของท่าน ที่ โคเชลฮอลล์, ให้ชื่อปาฐกถานั้นว่า “มหาวิทยาลัยแห่งนาลันทา” มีท่าน เซอร์ ก. ว. เรททิ รองอธิการบดี เป็นประธาน.

เมื่อกล่าวถึงมหาวิทยาลัยลันทานี่ ดร. มูเซอร์จิ ได้กล่าวว่าเปนมหาวิทยาลัยกินนอน และตั้งอยู่ในระยะประมาณ ๕๐ ไมล์ จากเมืองปาดลีบุตร ซึ่งเคยเป็นราชธานีอันรุ่งโรจน์ ของอินเดียหลายสมัย. มหาวิทยาลัยนี้เป็น ปึกแผ่นมั่นคงอยู่ได้ประมาณ ๕ ศตวรรษ และเป็นสถานค้นคว้าศึกษาอันแท้จริง ซึ่งได้ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาทำนองปริญญาเฉพาะวิชา. ผู้เป็นอธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยนี้ เป็นผู้เยี่ยมทั้งในทางความรู้และคุณธรรมประจำตัว. ในมหาวิทยาลัยมีนักเรียน ๘,๕๐๐ คน และมีครูสอน ๑,๕๑๐ คน. นักเรียนนั้นปรากฏว่ามีใจเพียงแต่เรียนเปล่า (ฟรี) อย่างเดียว, ชำยังอยู่เปล่า, กินเปล่า รับการศึกษาพยาบาลเปล่า และนุ่งห่มเปล่าอีกด้วย. ทั้งนี้เพราะในสมัยนั้นการศึกษาถูกจัดเป็นภาระชนิดเอกของรัฐบาลโดยตรง. รัฐบาลอินเดียในสมัยโบราณมีน้ำใจกว้างขวางในเรื่องชนิดนี้ ยิ่งกว่าประเทศประชาธิปไตยใดๆในโลกแห่งสมัยนี้, เนื่องจากมีสภาพในการให้โอกาสแก่ผู้มาอาศัย โดยไม่เลือกชาติเลือกชั้น.^๑

ประตูแห่งมหาวิทยาลัยนี้ มีผู้รักษาอย่างเข้มงวด ซึ่งเรียกตามตามตำแหน่งนั้นว่า “ทวารบัณฑิต.” ทวารบัณฑิตเป็นผู้จัดการสอบคัดเลือกคนผู้มาเข้ามหาวิทยาลัย และคัดคนผู้ไม่ควรเข้าศึกษาออกเสีย. มีคนประมาณ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของคนทั้งหมด ที่มาเพื่อหาโอกาสเข้าศึกษาต้องถูกคัดเลือกออก ไม่ยอมให้เข้าศึกษา.

เมื่อกล่าวต่อไปถึงวิถีแห่งการศึกษา ในลันทานมหาวิทยาลัยนั้น ดร. มูเซอร์จิ ได้กล่าวว่า การศึกษาส่วนใหญ่ นั้น หนักไปในทางปรัชญานิกายใด นิกายหนึ่ง เช่นโยคศาสตร์ เป็นต้น. วิชาการแพทย์เป็นวิชาที่ศึกษากันมาก และเป็นวิชาที่ค่อนข้างจะบังคับ. สิ่งที่น่าอัศจรรย์ที่สุดในมหาวิทยาลัยนี้ ก็คือข้อที่ว่า ไม่มีการกระทบกระทั่งหรือทะเลาะวิวาทเกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย

๑. พึงทราบว่มหาวิทยาลัยลันทานา เป็นของพุทธ มิใช่พราหมณ์ คือไม่เลือก วรรณะ.

เลย. นอกจากตกในส่วนมติวิทยาการของนักศึกษาที่เป็นไปอย่างลึกซึ้งเท่านั้น. ตามความเป็นจริง เหตุการณ์ได้เป็นไปอย่างกลมเกลียวที่สุด. และมหาวิทยาลัยได้มีอิทธิพลอันยิ่งใหญ่เหนือประชากรทั้งมวล ในประเทศนั้น.

เมื่อกล่าวถึงงานที่พวกเขาสำเร็จการศึกษาแล้วได้กระทำไปนั้น ผู้ปาฐกได้กล่าวว่า นักศึกษาที่จบการศึกษาแล้ว ได้ไปยังประเทศต่างๆ และเผยแพร่วัฒนธรรมของอินเดีย พร้อมทั้งอารยธรรมอันสูง. วัฒนธรรมทั้งมวลของประเทศเนปาล และทิเบต สร้างขึ้นโดยนักศึกษาเหล่านั้น.

เมื่อสรุปความ ดร. มุเซอร์ซีได้แสดงความหวังว่า มหาวิทยาลัยทั้งหลายในอินเดียแห่งปัจจุบันนี้ ได้รับอำนาจคล่องจากข้อควรคิดอันสูงสุด ที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยนันทาทดั่งกล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นสถานที่รับภาระปลูกฝังอารยธรรมของประเทศหลายประเทศในโลกนี้.”

ศิลปะวัตถุของพวกพุทธบริษัท

ข่าวจาก The Journal of Greater India Society มีว่า “ศิลปะของอินเดียนั้น แทนที่จะทำให้เกิดความงามทางวัตถุและทางปัญญาขึ้นในความคิด เช่นศิลปะของกรีก มักจะทำให้เกิดรู้สึกความงามในด้านวิญญาณเสียมากกว่า. และเป็นเช่นนี้อย่างมากจนถึงกับในยุคแรกแห่งการแกะสลักในอินเดีย พระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์ ได้ถูกประดิษฐ์ขึ้นให้มีลักษณะที่แสดงความหมายอันลึกซึ้งอยู่ในตัวอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอไป ไม่เคยมุ่งแสดงความงามแห่งส่วนศักดิ์ของร่างกาย ดังเช่นรูปปฏิมาของพวกพุทธบริษัทชาวกรีก.

ไม่จำต้องรื้อเอาปัญหายุ่งยาก เรื่องมูลเหตุแห่งการสร้างพระพุทธรูปปฏิมาขึ้นมากล่าว, มันดูเหมือนปรากฏชัดอยู่แล้วว่า ข้อห้ามในยุคดึกดำบรรพ์ ซึ่งขัดขวางต่อการสร้างรูปเหมือนพระพุทธองค์นั้น เนื่องมาจากข้อห้ามอันแจ่มชัดอยู่ในบัญญัติ(โบราณ) ซึ่งบางทีจะเป็นพระพุทธประสงค์อันแรงกล้า

ที่กระท้อนแสงออกมาให้เห็น เพื่อห้ามกันอันตรายแห่งการเคารพตัวตน. ในสมัยต่อมา ความคิดในทางด้านวิญญาณของชาวอินเดีย, ซึ่งออกไปได้ไกลพ้นการห้ามเรื่องสร้างรูปเหมือน ได้ช่วยให้เกิดมีการสร้างอันหรรษาแห่งสมัยคุปตะ และต่อจากคุปตะ.”

งานฉลองสมาคมมหาโพธิครบรอบ ๕๐ ปี

ข่าวจาก Maha Bodhi มีว่า “ปีนี้เป็ปีที่สมาคมมหาโพธิตั้งมาครบรอบ ๕๐ ปีบริบูรณ์ เพราะฉะนั้นปี ค. ศ. ๑๙๕๑ จึงเป็ปีที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับบัณฑิตสมาชิกรวมและผู้ร่วมมือของสมาคม ซึ่งได้มีส่วนร่วมในกิจการของสมาคมแต่ละครั้งแต่ละคราว หรือโดยประการอื่น ตลอดเวลาหลายปีมาจนบัดนี้.

สมาคมมหาโพธิได้เริ่มตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๓๑ เดือนพฤษภาคม ค. ศ. ๑๘๙๑ และเพราะเหตุนี้ การฉลองครบรอบ ๕๐ ปี (งานสมโภชทอง) จึงครบกำหนดลงในเดือนนั้น, แต่เพื่อเป็นการสะดวกของสมาชิกของสมาคมนั้น และผู้ที่เห็นอกเห็นใจ ซึ่งกระจายกันอยู่ทั่วโลก, เราจึงตกลงที่จะดำเนินงานเลื่อนไปราวปลายเดือนธันวาคม ศกนี้.

เราขอเชิญชวนท่านทั้งหลายซึ่งสนใจในการฟื้นฟูพุทธศาสนาในอินเดียมาทำงานตามจุดประสงค์ ที่จะร่วมมือในงานอันหาที่เปรียบมิได้นี้. บุคคลผู้ที่สามารถจับจ่ายเดินทางไปอินเดียได้ตามโอกาสที่เชิญชวนนี้ ก็ขอเชิญไปพร้อมกัน, ส่วนผู้ที่ไม่มีโอกาสจะทำเช่นนั้นได้ ก็ย่อมมีส่วนในงานนี้ได้เหมือนกัน โดยเข้าสมทบกับคณะผู้จัดงานสมโภช ในฐานะเข้าเป็นสมาชิกหรือไม่ก็โดยบริจาคทุนทรัพย์สมทบในงานนี้ก็ได้. เขาเหล่านั้นอาจจะช่วยกิจการนี้ได้อีกทางหนึ่ง โดยบอกกล่าวเรื่องนี้ให้รู้กันแพร่หลายในประเทศของเขาเหล่านั้น ๆ.

มีงานสำคัญอีกชิ้นหนึ่งในงานสมโภชคือ การพิมพ์หนังสือเป็นที่ระลึกสำหรับงานฉลอง ซึ่งบรรจุข้อความชั้นเยี่ยมทางพุทธศาสนา, เรื่องประวัติสั้นๆ ของสมาคม, และประวัติของผู้จัดตั้งสมาคมนี้ขึ้น. ในบันดามิตรสหายผู้ประเสริฐ ซึ่งเคยช่วยในการจัดตั้งสมาคมขึ้นนั้น ส่วนมากหาได้มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันนี้ไม่ แต่มีเพียง ๒ — ๓ ท่านเท่านั้น ที่ยังคงดำรงชีพอยู่อย่างเป้นโชคดีเหลือเกิน. เราจะเชิญชวนท่านเหล่านั้นมาโดยจะเพาะ เพื่อบรรยายความทรงจำของท่านออกมาให้คณะกรรมการได้ทราบทั่วถึง เพื่อว่างานของผู้รวบรวมเรื่องจะสำเร็จลงได้โดยง่าย. เรื่องนี้เป็นความปรารถนาของทางการหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ ที่จะออกหนังสือฉบับที่ระลึกงานฉลองครบรอบ ๕๐ ปี ให้ทันในเดือนธันวาคม. เราเชื่อมั่นว่าบัณฑิตท่านผู้อ่านของเรา คงจะพอใจร่วมมือกับคณะเราในการทำงานนี้ ให้สำเร็จตามจุดประสงค์.”

ของขวัญแก่สมาคมมหาโพธิจากประเทศจีน

ข่าวจาก Maha Bodhi แจ้งว่า “เนื่องในโอกาสที่สมาคมนี้ ได้ดำเนินกิจการในอินเดียมาครบ ๕๐ ปีบริบูรณ์นี้ ท่านจอมพลเจียงไคเช็คกับ ดร. เชน ลี ฟู, รัฐมนตรีการศึกษาแห่งประเทศจีน ได้ส่งหนังสือพระไตรปิฎกภาษาจีนมายังเรา ๑ ชุด โดยผ่านทางท่านศาสตราจารย์ ตัน ยุน ซาน สหายผู้ร่วมใจที่น่ายกย่องของเรา. หนังสือชุดนี้พิมพ์ที่เซียงไฮ้ มีจำนวนเรื่อง ๑๕๑๖ เรื่อง ประกอบด้วยตอน ๘๔๑๖ ตอน. หนังสือเหล่านี้ได้จัดเย็บเป็นเล่ม ๔๑๔ เล่ม และห่อประกบกันแผ่นไม้กระบวน มีจำนวนเป็น ๔๐ ห่อ. ท่านผู้เอื้อเฟื้อทั้งสองท่าน ได้กระทำของขวัญอันนี้ ให้เป็นเสมือนหนึ่งนิมิตต์แห่งความรักใคร่และความเอาใจใส่ของท่าน ซึ่งมีต่อสมาคมมหาโพธิ และต่อพระพุทธศาสนา. สมาคมได้รับของขวัญไว้แล้ว และหนังสือนี้จะได้ตั้งไว้ในห้องสมุดมูลคันธกุฎีวิหาร.

พระไตรปิฎกอีกชุดหนึ่ง ได้มีผู้มอบให้แก่สมาคม โดยผ่านมาทางสำนักงานของท่านศาสตราจารย์ ตัน ยุน ซาน เมื่อหลายปีมาแล้ว. เราขอแสดงความขอบคุณอันใหญ่ยิ่งของสมาคมนี้ ไปยังท่านจอมพลเจียงไคเช็ค และ ดร. เชน ลี ฟู สำหรับของขวัญของท่าน. และเราขอขอบคุณต่อท่านศาสตราจารย์ ตัน ยุน ซาน อีกด้วย ในการที่ท่านได้ช่วยติดต่อในเรื่องนี้.”

ภาษาบาลีในมหาวิทยาลัยเบนารเอสินดู

ข่าวจากหนังสือ Maha Bodhi มีว่า “ขอขอบคุณต่อความมีใจกว้างขวางของท่าน เซท ยูกอล คิชชอรุ พิริลา, เป็นอย่างมาก ในการที่ได้จัดให้มีการสอนวิชาภาษาบาลี ในฐานะที่เป็นวิชาสำคัญแผนกหนึ่ง ขึ้นในมหาวิทยาลัยเบนารเอสินดู, อันเป็นสถานที่ซึ่งการศึกษาแผนกภาษาบาลีนี้ คงมีอยู่เพียงสักว่าชื่อมานานักหนาแล้ว.

นับว่ามหาวิทยาลัยนี้มีโชคอย่างยิ่ง ในการที่ได้รับการร่วมมือของท่านพระ ชกทิส กาศุยป ผู้ซึ่งเคยเป็นอาจารย์ใหญ่ของมหาโพธิวิทยาลัยสารนาทมาเป็นเวลาานาน ในฐานะที่เป็นผู้สอนวิชาภาษาบาลีคนแรก. มหาวิทยาลัยไม่สามารถจะจัดเลือกบุคคลผู้มีคุณวุฒิ ที่จะลงมือจัดทำงานแผนกนี้ได้ดีกว่านั้นอีกแล้ว. ท่าน เซท ยูกอล คิชชอรุ พิริลา ได้บริจาคทุนเล่าเรียนถึงสองทุน ซึ่งจะเป็นการดึงดูดใจพวกนักเรียนทั้งหลายเป็นอย่างดี. นี่เป็นโอกาสดีอันหนึ่ง สำหรับผู้อุปการะการศึกษาที่มีใจกว้างขวาง จะช่วยกันจัดตั้งทุนเล่าเรียนให้มีมากขึ้น และช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในความพากเพียร ที่จะจัดการศึกษาแผนกนี้ขึ้น.”

พุทธวิหารใหม่ในบังกลอรุ

ข่าวจากหนังสือ Maha Bodhi มีว่า “การวางศิลาฤกษ์รากฐานวิหารใหม่ในบังกลอรุ นั้น ได้วางแล้วเมื่อวันที่ ๒๒ เดือนธันวาคม ค. ศ. ๑๙๔๐ ท. ๑๒

ท่าน เซอร์ ด. บ. ญาณดิลก ผู้นำแห่งรัฐสภาลังกา ได้ไปประกอบพิธีในท่ามกลางประชาชนที่มาร่วมกัน ซึ่งในที่นั้นมีผู้มาจากเกาะลังการวมอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก.

ที่คืนเปล่งนั้น รัฐบาลแห่งเมืองไมซอร์ได้ยกให้ โดยไม่คิดมูลค่าแต่อย่างใด. มหาราชาแห่งรัฐนั้นได้ทรงส่งสาสน์อวยพรไปให้อ่านในโอกาสนั้นด้วย.”

บันทึก

ผลอันสืบมาจากพุทธศาสนาอันมีอยู่เหนือวัฒนธรรมญี่ปุ่น

พร้อมๆกับที่พุทธศาสนา ได้ประศาสน์ลักษณะแห่งการประกอบด้วยคุณธรรมทางฝ่ายจิตดีให้แก่ญี่ปุ่นนั้น แน่นอนทีเดียว, พุทธศาสนายังได้ให้ศิลปะ, ปรัชญา, อักษรศาสตร์, สถาปัตยกรรม, ธรรมจรรยา และอื่นๆอีกแก่ชาวญี่ปุ่นด้วย. การที่จะมองให้เห็นอิทธิพลของพุทธศาสนาอันมีอยู่เหนือวัฒนธรรมของญี่ปุ่น โดยลักษณะต่างๆ กันนั้น ทางที่ดีที่สุดก็คือ การกวาดเอาโบสถ์วิหารต่างๆ พร้อมทั้งสิ่งของ หอสมุด, สวน, นิยาย และเรื่องประโลมใจนานาชนิดออกไปให้หมด แล้วค้นคว้ามีอะไรเหลืออยู่ในประวัติศาสตร์แห่งชีวิตปัจจุบันของชนชาวญี่ปุ่น. ข้อแรกที่สุด จะไม่มีภาพเขียน ไม่มีสิ่งแกะสลัก ไม่มีสถานแห่งสถาปัตยกรรม ไม่มีแม้กระทั่งดนตรี และละคร. และเนื่องเป็นลำดับจากสิ่งเหล่านี้ ยังจะไม่ปรากฏมีสิ่งอื่นๆอีก เช่นเสวนา การน้ำชา การจัดดอกไม้ การฟันทบและการพิมพ์. งานศิลปะต่างๆอันเกี่ยวกับอุตสาหกรรม อันมีพุทธศาสนาเป็นต้นเหตุให้เกิดขึ้นในเบื้องต้น ก็จะไม่ปรากฏขึ้นเช่นเดียวกัน.

เนื่องจากการแนะนำชี้แจงของเหล่าพุทธภิกษุ ผู้ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ซึ่งได้ท่องเที่ยวไปทั่วๆประเทศญี่ปุ่นในตอนต้นพุทธศักราช เพื่อเผยแพร่ลัทธิของตนนั่นเอง ที่ทำให้มีการป็นภูเขา การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำ การตัดถนน การคานา การขุดบ่อ การคั้นพุน้ำร้อน การปลูกต้นไม้ การขุดคลองเพื่อการชลประทาน. ผู้ท่องเที่ยวไปในญี่ปุ่น แม้ในส่วนที่ห่างไกลที่สุด ก็จะต้องได้ผ่านถิ่นที่มีนามอันเนื่องกับพุทธศาสนา ใช้เป็นชื่อของสระน้ำบ้าง ของต้นไม้อายุมากมายบ้าง ของหินซึ่งมีรูปร่างแปลก และอื่นๆอีก. ด้วยเหตุนี้เอง ความรู้ทางพุทธศาสนา จึงเป็นความรู้ที่ชาวต่างประเทศผู้ท่องเที่ยวย่อมได้รับ เป็นสาระสำคัญ เช่นเดียวกับความรู้ทางภูมิศาสตร์ โดยไม่แตกต่างกันเลย, แม้ว่าเขาจะได้พักอยู่ชั่วเวลาอันสั้นเพียงไรก็ตาม.

นิสสัยรักธรรมชาติของชาวญี่ปุ่น ซึ่งอาจสังเกตเห็นได้ที่วัตถุศิลปะต่างๆของเขานั้น ได้สูงขึ้น และมีความสำคัญยิ่งขึ้นก็โดยพุทธศาสนา. สิ่งซึ่งเคยเป็นสิ่งของคุณเล่นเท่านั้น บัดนี้ได้กลายเป็นสิ่งซึ่งมีความหมายลึกซึ้งและความรู้สึกในทางธรรมอย่างสูง ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต. สิ่งซึ่งในบัดนี้เรียกกันว่า กุโย (สันสกฤต ปุชยิม) ก็เป็นสิ่งๆหนึ่งแห่งสิ่งอันเป็นเครื่องแสดงออกให้ปรากฏของความรู้สึก เช่นที่กล่าวแล้ว. สิ่งอันว่านี้ได้มีทั้งแก่คนและแก่วัตถุอันไร้ความรู้สึก.

ถ้าหากว่า พุทธศาสนาเป็นที่ตรงกันข้ามกับดั่งที่เป็นอยู่, คือเป็นศาสนาแห่งการต่อสู้และก้าวร้าวรุกรานแล้ว ก็จะเป็นมูลเหตุให้เกิดสงครามศาสนาขึ้นนับไม่ถ้วนครั้ง และจะบดขยี้ลัทธิต่างๆที่ชาวพื้นเมืองนั้นๆเขาถือกันอยู่, บดขยี้เรื่องแห่งโบราณนิยาย การถือโชคกลางและประเพณีของชาวนั้นๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่น่าสนใจ และมีค่ายิ่ง ในการศึกษาเรื่องประวัติการณ์แห่งความเป็นมาของมนุษย์. ความมีจิตใจในทางลดหย่อนผ่อนตาม ซึ่งพุทธศาสนาและพุทธบริษัทแสดงให้เห็นอยู่ทุกๆด้าน และทุกๆทางที่จะเป็นไปได้นั้น หาใช่เป็นเครื่องหมายแห่งความอ่อนแอไม่เลย.

พุทธศาสนาถูกจัดเป็นศาสนาชั้นเอก ก็เนื่องจากความมีใจกว้าง ความมีใจสุภาพ และความสามารถโอนอ่อนผ่อนตามได้เสมอไปของพุทธศาสนา นั่นเอง. พุทธศาสนามีวิญญาณแห่งการเสียสละเพื่อผู้ยังไม่ลืมนาน จะได้ลืมนาน (Missionary Spirit) อย่างสูงสุด. พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ยืนยันตัวเองก็จริง แต่ก็เป็นศาสนาที่อาจดัดแปลงให้เข้ากันกับสถานการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ ได้ทุกประการ. การยืนยันตัวเองจึงดำเนินไปได้ โดยไม่ทำให้เกิดกระทบกระทั่งกับลัทธิหรือประเพณีของหมู่ชน ที่ปรากฏว่าผิดแผกกันอยู่มาก. พุทธศาสนาไม่ได้พยายามกระทบกระทั่ง หรือรื้อถอนปกติภาวะต่างๆ ที่มีอยู่ก่อนแล้วถึงหมู่ชนนั้นๆ, แต่ได้ไหลเข้ามาอย่างสงบเงียบ และอยู่รวมกันได้สนิทในไม่ช้า. พุทธศาสนาเคลื่อนออกมาจากดินแดนอันเป็นที่กำเนิด โดยมีได้ทั้งรอยแห่งการกดขี่ และนองเลือดไว้ในที่ใดเลย. ข้อนี้เป็นความจริงไม่เพียงแต่ในส่วนการเคลื่อนไหวของงานธรรมทูต (Missionary) เท่านั้น แต่ได้เป็นไปทั้งในส่วนอากัปกิริยาทางฝ่ายปรัชญาด้วย (เช่นไม่มีลัทธิการบูชาตัณหา).”

จาก “The Dawn of India”

ของ A.K.M. Zakaria, Ex - Mayer of Calcutta.

ชะวาทันประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเอเชีย

ในที่ทุกแห่งในชะวา เราจะสังเกตเห็นความมีอยู่พร้อมๆ กันของลัทธิพราหมณ์กับพุทธศาสนา, ซึ่งก่อนข้างจะหลอมตัวเข้าเป็นอันเดียวกันอยู่เสมอ, และเห็นการสร้างรูปปฏิมาขึ้นแปลกๆ คือปฏิมาของวิษณุ, ครุฑ, คเนช, ศิวะ, รูปอื่น แต่มีพุทธลักษณะปนอยู่ด้วย, รูปไภรวะ และอื่นๆ อีกมาก ซึ่งพบในถิ่นต่างๆ ของแหลมมาลาญ.

ตัวอย่างที่น่าสนใจแห่งสิ่งต่างๆในทางสถาปัตยกรรมและการขุดสลัก ซึ่งถ่ายทอดมาจากอินเดียชั้น ได้ค้นพบที่ปาเล็มบัง (Srivijaya) ที่ จัมบี (Malayan) และที่แถบตะปะลุนิ ในป่าดงละว้า, และทั้งหมดนี้อยู่ในเกาะสุมาตรา อันใหญ่กว้าง.

พระพุทธรูปทองบรอนชงามที่สุด ได้ค้นพบที่โกตาบังงัน ใกล้ๆมัวรากะมันในเกาะบอเนียว. พระพุทธรูปองค์นี้ จัดเข้าชุดกันได้กับพระพุทธรูปชั้นดีที่สุดที่โพรพุทธุระ (Borobudur) ดร.มัทธการ ได้เอียงไปในทางที่จะร้องยืนยันว่า เป็น “อิทธิพลอินเดียโดยตรงในกรณีพระพุทธรูปทองบรอนช ที่โกตา บังงัน และรูปปฏิมาคณษ ที่ซาราวัค,” (Vide Journal Str. Br. R. A. S. Vol. 85, 1922) ในเกาะซีลีเบส พระพุทธรูปทองบรอนชงดงามองค์หนึ่ง ได้ค้นพบที่ฝั่งแม่น้ำกะราม่า (Karama) ทางฝั่งสมุทรตะวันตก. ดร. บอสซุ ได้ค้นสืบสวนขึ้นไปจนกระทั่งปรากฏว่า เป็นฝีมือแกะสลักสมัยพวกอมราวดี, เพราะเห็นได้อย่างแจ่มชัดว่า แตกต่างจากแบบของพวกอินโด – ชะวานีส และพวกอินโดสุมาตรา. ดร. มัทธการ สมัยจะจัดพระพุทธรูปทองบรอนชจากเกาะซีลีเบสองค์นี้ กับพระพุทธรูปที่คล้ายกัน อีกองค์หนึ่ง ซึ่งพบมานานมาแล้วที่ตองคอง แคว้นจัมปา (ญวน) ว่าเป็นพระพุทธรูปแห่งสมัยคุปตะตอนต้นๆ. ท่านได้บันทึกไว้ในหนังสือฉบับนำว่า แม้หมู่เกาะที่ไกลเกินแห่งฟิลิปปินส์ อาจจะมีตัวอย่างรูปปั้นของอินเดีย ในสมัย ๑๘๒๐ ปีได้อย่างไร, ก็ว่ารูปศิลปะปฏิมาทองแดง ก็ยังค้นพบได้ในเกาะคิวา ซึ่งคงจะเป็นฝีมือของพวกอินเดีย หรือมีละนันท์ของพวกอินโดชะวานีส.

พระเจ้าจามณีวรมัน แห่งวงศ์ไศเลนทระ ได้จัดสร้างพุทธวิหารขึ้นแห่งหนึ่ง ที่นาคิปัตตัม, (เนคาปะตัม) ซึ่งขนานนามว่าไศเลนทระจามณีวรมวิหาร ตามที่ปรากฏอยู่ในจารึกแห่งกุลโลตังคะโละละ (ค. ศ. ๑๐๘๔) ราเชนทระโละละได้อ้างว่า ได้เคยรบชนะกะตาสะและศรีวิชัย “ข้างฝั่งทะเล

ปวนโพ้น” ในศตวรรษที่ ๑๑ ภิกษุชาวเบงกาลีผู้มีชื่อเสียง นามว่าอดิสะ ที่ปังกะระ ได้พักอาศัยอยู่ที่สุมาตราเป็นเวลา ๑๐ ปี เรียนจบวิชาพุทธศาสนา ที่นั่น ก่อนแต่จะได้ออกเดินทางไปปรินิพพาน. จากการค้นคว้าพบโดยบังเอิญ เหล่านี้ เราอาจลงมติเด็ดขาดในการสันนิษฐานข้อเท็จจริง ในเรื่องนี้ของเรา ได้ว่า การสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างอินเดียกับอินโดนีเซีย ได้เป็นไปได้ อย่างต่อเนื่องกันตลอดเวลาหลายศตวรรษ ซึ่งมีความสำคัญไม่มากนักน้อย.

by Dr. Kalidas Nag, M. A. D. Litt.

จาก “Calcutta Review.”

คำของท่านไตชิโต

ท่านไตชิโต ประธานแห่งสภาตรวจสอบของรัฐบาลจีน เมื่อคราวไป เยี่ยมอินเดีย ได้กล่าวคำที่น่าสนใจของพุทธบริษัทต่างๆไปว่า “ท่านกำลังนำ เอาความรู้สึกอันเป็นสุข ในขณะที่อยู่ในอินเดีย คิดความทรงจำของท่านไป ด้วย.” เมื่อกล่าวถึงความรู้สึกของท่านที่มีต่ออินเดีย ท่านได้กล่าวว่า สิ่ง ที่กระทบกับความสังเกตของท่านก่อนสิ่งอื่นทั้งหมดนั้น คือการให้เสรีภาพ แก่โคทั้งผู้และเมีย ตามความผาสุกของมัน. การให้เสรีภาพแก่สัตว์เหล่านี้ ได้แสดงถึงจิตใจอันแท้จริงของอินเดีย ว่าอินเดียเป็นประเทศที่สำคัญ และ ทำไมอินเดียจึงผลิตมหาบุรุษผู้กู้โลก คือพระพุทธเจ้าขึ้นมาได้. ในตอนจบ ท่านไตชิโตได้กล่าวบทสวด ซึ่งพุทธบริษัทชาวจีนใช้สวดก่อนเวลาอาหาร ซึ่งมีข้อความสำคัญตอนหนึ่งว่า ให้ระลึกถึงคนยากจนขัดสน ในท่ามกลางคน รุ่มรวย. เรี่ยวแรงซึ่งได้มาจากการบริโภคอาหารที่คั้นนั้น ควรอุทิศให้แก่ การงานเพื่อมนุษยชาติ.”

จาก “Maha Bodhi Vol 43. No 12.”

งานตลอด ๕๐ ปีของมหาโพธิสมาคม

ในฐานะที่สมาคมมหาโพธิได้เริ่มตั้งขึ้น เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๕๑ นั้น มันจึงครบกำหนด ๕๐ ปีบริบูรณ์เข้าในเดือน พฤษภาคม ศกนี้. สมาคมมหาโพธิได้ประกาศว่า “เดือนนี้เป็นเดือนแห่งประวัติศาสตร์ของเรา และเราอาจจะมองย้อนกลับหลังไปคู่ด้วยความพากพวมใจ ต่อกิจการซึ่งได้กระทำสำเร็จลงไปตลอดปีเป็นอันมากที่แล้วมานี้. นับจากการเริ่มต้นอันกะจิริดนั้น บัดนี้สมาคมได้บรรลุถึงสถานะอันมีชื่อเสียงโด่งดัง เค้นอยู่ในระหว่างสมาคมพุทธศาสนาอื่นๆ ประกอบด้วยสาขาทั่วโลก.

ในยุคที่ท่านผู้ก่อการได้เริ่มจัดตั้งสมาคมนี้ขึ้น ด้วยความมุ่งหมายแห่งการฟื้นฟูธรรมะในอินเดียนั้น บันดาผู้ติชมของท่านได้พากันหัวเราะเยาะท่าน และเรียกท่านว่านักฝันในกิจการ ซึ่งไม่อาจจะทำไปได้. ถ้าผู้ติชมเหล่านั้น ละเอียดได้มายังอินเดียในบัดนี้ และดูความเปลี่ยนแปลงอันใหญ่หลวงด้วยตาตนเอง ซึ่งสมาคมได้ทำให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนา ในนามแห่งประชาชนชาวอินเดียแล้ว, เขาจะเป็นพวกแรกที่จะยอมรับว่า “นักฝัน” ผู้นี้ เป็นชาวสิงหพ ที่ทำอะไรสำเร็จมากที่สุด เป็นผู้ซึ่งเกาะนี้ได้สร้างขึ้นเมื่อไม่นานมานี้. การฟื้นฟูธรรมะในดินแดนอันเป็นที่เกิดของธรรมะเองนั้น จะไม่เป็นความฝันอีกต่อไป แต่จะเป็นความจริงที่แจ่มชัดยิ่ง ดังมีหลักฐานปรากฏอยู่แล้วจากคำเชื่อเชิงปริมาณมากมาย ซึ่งส่งมายังเราจากส่วนต่างๆของประเทศนั้น เพื่อขอให้จัดส่งผู้เผยแผ่พระพุทศาสนา และวรรณกรรมทางศาสนาไป. มันควรจะเป็นความพยายามของพุทธบริษัททุกๆไป ไม่ว่าเขาจะอยู่ในประเทศไหน ในการตกลงร่วมมือกับสมาคมมหาโพธิ ในการกระทำหน้าที่ให้บริบูรณ์ ซึ่งท่านผู้ก่อการได้กระทำสำเร็จมาแล้วเป็นอันมาก และควรพยายามสืบต่อไปอีกเป็นเวลา ๕๐ ปีข้างหน้าอีกรอบหนึ่ง.”

ความสุขในวันวิสาขะแด่ผู้อ่านของเรา

วันวิสาขะอันเป็นวันประเสริฐได้เวียนมาอีกครั้งหนึ่ง. และในระหว่างแห่งการทำสงครามอันโหดร้าย และปราศจากความเมตตากรุณาต่อกันและกัน ซึ่งกำลังระบดไปในประเทศต่างๆแพร่หลายยิ่งขึ้นนี้, พวกพุทธบริษัททั่วโลกกำลังกระทำพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ ภายใต้อันเกียรติแห่งพระบรมครู ผู้นำมาซึ่งร่มเงาแห่งสันติสุข และความปรารถนาดี ซึ่งโลกได้สร้างให้มีขึ้น.

ทุกๆบ้านทุกๆเมือง, ตามบ้านเรือนและวิหารทุกๆแห่ง ในที่ซึ่งนับถือคำสอนของพระพุทธองค์นั้น ย่อมจะมีความชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่ง และจากสถานที่นั้นๆ จะได้สดับฟังคำอ้อนวอนของพุทธบริษัทตั้งถ้อยออกมาว่า “ขอให้สัตว์ที่ดำรงชีวิตทั้งปวง จงอยู่เป็นสุขเถิด!”

ในเมื่อมีความพยายาม และความทรมานโหดร้ายเห็นปานนี้ เสียงอ้อนวอนซึ่งดังก้องอยู่รอบๆพวกเรา ฟังดูคล้ายกับว่า เป็นเสียงที่ไร้สาระที่สุด, แต่อย่าเพื่อเห็นดังนั้นก่อน มันเป็นคำอ้อนวอนอย่างเดียว ซึ่งเป็นคำขอร้องของคนทั่วโลก และอาจจะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงจิตต์ใจของมนุษย์ ให้เป็นไปได้ในทางที่สงบได้. เพราะว่าแทนที่แห่งความคือกระด้างต่างๆของมนุษย์ และแทนที่แห่งความเห็นแก่ตัวของเขา ซึ่งได้มุดลากเขาลงไปในโคลนนั่น ควรจะมีความรู้สึกแห่งความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ได้ช่วยโลกมาแล้ว และจะได้ช่วยโลกสืบต่อไปในอนาคต.

ถ้าหากเป็นอย่างอื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้วนั้น การต่อสู้ที่จะกลับเกิดขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุดในหมู่มนุษย์ด้วยกัน ย่อมจะนำมาซึ่งความพินาศแก่การปรับปรุงโลก ซึ่งเป็นอยู่ในบัดนี้. นี่แหละคือข้อที่ว่า ทำไมพุทธบริษัทจึงพากันชื่นชมยินดีต่อการอุบัติขึ้นของพระพุทธองค์ ผู้เป็นเสมือนฐานคอนกรีตแห่งความเมตตากรุณาของโลก. พระเมตตากรุณาของพระองค์กว้างขวางไม่รู้จักสิ้นสุด แผ่ออกไปจนถึงเขตต์สุดของโลก ซึ่งนำความหวังมาให้แม้

แก่สัตว์ที่ต่ำต้อยที่สุด, และถ้าทุกวันนี้ยังมีความรู้สึกชะงัดที่เป็นมิตรภาพ และเมตตากรุณา โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติและผิวพรรณเหลืออยู่ในหมู่พวกเราบ้างแล้วหรือ ฟังทราบเถิดว่า สิ่งเหล่านี้เนื่องมาจากอิทธิพลแห่งคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งสิ้น.

ในวันอันประเสริฐนี้ เมื่อพวกเราจะประชุมกันในบ้านเรือนหรือในวิหารก็ตาม เพื่อนอบน้อมถวายเกียรติที่ระลึกต่อพระบรมครูแล้ว, โดยจะเพาะขอให้พวกเราระลึกถึงพระพุทธโอราท อันเป็นรากฐาน และซึ่งเป็นสิ่งๆเดียวที่จะนำพวกเราไปสู่จุดหมายของเรา และจะช่วยเราในการสร้างโลก เพื่ออยู่อาศัยให้ดีขึ้นได้.

จาก “Maha Bodhi Vol 49 No 5 - 6.”

พิธีวิสาขะในอินเดีย

ข่าวจากมหาโพธิ ปีที่ ๔๕ เล่ม ๗ แจ้งว่า พิธีวิสาขะในอินเดียปีนี้ แผลออกป้กกว้างขวางกว่าปีก่อนๆมาก. เราได้รับรายงานจากส่วนต่างๆของประเทศอินเดียเป็นจำนวนมากมาย แต่ทว่าเราไม่มีหน้ากระดาษพอที่จะพิมพ์โฆษณาให้ทราบทั้งหมดได้. อย่างไรก็ตาม, เราปรารถนาที่จะถือเอาโอกาสดีอันนี้ แสดงความยินดีต่อสำนักงานต่างๆ ซึ่งได้กระทำพิธีฉลองวันอันสำคัญยิ่งในปีนี้.

ในที่ประชุมสองแห่ง ซึ่งได้ประชุมกันที่กัลกัตตา ได้มีข้อตกลงกันขอร้องต่อรัฐบาลอินเดีย ให้ประกาศใช้วันที่ระลึกสำหรับพระพุทธเจ้า เป็นวันหยุดงานทั่วไป. เรามีความยินดีโดยจะเพาะต่อคำสนับสนุนอันเข้มแข็งในข้อนี้ของท่าน มร. จัสติน ซ. ซ. บิสวอส ผู้มีเกียรติ ซึ่งได้เป็นประธานในงานพิธีนี้ ที่สมาคมเบงกอล บุคคิสท. ตามคำชี้แจงของท่านเลขานุการใหญ่ของสมาคมมหาโพธิ ซึ่งได้กล่าวในการพูดสนับสนุนข้อตกลงนี้มีว่า, มีวิธี

เดี๋ยวเท่านั้น ในการที่จะจงใจรัฐบาลให้อำนวยตามความต้องการที่กล่าวนั้น คือให้ทำพิธีฉลองวันประสูติของพระพุทธเจ้าทุกๆ บ้านเรือนในอินเดีย, เช่นเดียวกับที่เขากระทำกันในประเทศพุทธบริษัททั่วไป. ไม่มีสิ่งใดที่ฝืนเหตุผลในการแนะนำข้อเสนอนี้ ในเมื่อพี่น้องชาวฮินดูของเราทั้งหลายพากันพิจารณาเห็นว่า พระพุทธเจ้าก็ทรงเป็นอวตารส์พระองค์หนึ่ง ในบันดาพระอวตารส์ทั้งหลายของเขา, และเมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเป็นหน้าที่ๆเขาจะต้องทำการถวายเกียรติแด่พระพุทธองค์ ในวันตรงกับวันประสูติของพระองค์. ข้อที่น่าประหลาดคือข้อที่ว่า, แม้พระพุทธองค์จะได้ถูกบรรจุรวมไว้ในโบสถ์อันเป็นที่รวมพระเป็นเจ้าของเขามานานแล้วก็ตาม, การสักการบูชาพระพุทธองค์โดยจะเพาะ ก็ยังไม่เป็นการแพร่หลายกว้างขวางในหมู่พวกเขา. เราไม่ปรารถนาจะเข้าใจในเหตุผลอันนี้ แต่มันเป็นความหวังอย่างแรงกล้าของเราว่า เขาเหล่านั้นจะได้พากันกระทำวันที่ระลึกของพระพุทธเจ้า ให้เป็นวันสำคัญยิ่งในหมู่พวกเขา เช่นเดียวกับวันพิธีอื่นๆ ของเขา.

พุทธวิหารในเบลเกรด

ข่าวจากมหาโพธิ ปีที่ ๔๕ เล่ม ๗ แจ้งว่า พุทธบริษัทอินเดีย คงจะมีความยินดี ที่ได้ทราบว่ามีพุทธวิหารขึ้นในเบลเกรดหลังหนึ่ง กับถนนสายหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ถนนพุทธบริษัท” สิ่งทั้งสองนี้ได้สร้างขึ้นโดยพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ องค์ก่อน เพื่อเป็นของขวัญที่ระลึกแก่พวกพุทธบริษัทชาวรัสเซีย ซึ่งอาศัยอยู่ในยูโกสลาเวีย. ไม่มีข่าวคราวอันใดที่อาจจะรับได้ในปัจจุบันนี้ จากนครหลวงแห่งเซอเบีย ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของเยอรมัน ถึงเรื่องความเป็นไป ของพุทธวิหารพิเศษแห่งนี้ พร้อมทั้งผู้อยู่ในวิหารนั้น.

Latvian Buddhist High Priests.

แถลงการณ์ของคณะกรรมการ

๑. เอื้อเพื่อแก้หอสุมและสวนโมกขพลาราม

ไทยวิทยุ เยื้องโรงภาพยนตร์โอเดียน ถนนเจริญกรุง กรุงเทพฯ ได้เอื้อเพื่อเพิ่มหลอดขยายให้แก่เครื่องรับวิทยุกระจายเสียงสาธารณะประจำหอสุมธรรมทาน ให้อีก ๒ หลอด และเปลี่ยนหลอดแบบเก่า ให้เป็นหลอดแบบใหม่ ทั้งหมด ๕ หลอด เป็นมูลค่า ๖๕ บาท.

นายสมบุญ รัตนากร ทำโพธิ์ ไชยา ให้ผ้าอังสะ ๖ ผืน, ผ้าอาบน้ำ ๔ ผืน และสบู่ซักผ้าก้อนใหญ่ ๖ ก้อน, แก่สวนโมกขพลาราม พุมเรียง ไชยา.

๒. อนุโมทนาให้หนังสือแก้หอสุมธรรมทาน

พระมหาผาด พุทธิสารโ วัดจักรวรรดิราชาวาส พระนคร ให้หนังสือต่างๆรวม ๓ เล่ม นายมานิต วัลลิโกดม กองโบราณคดี ให้ของดีในภาคอีสาน ๑๐ เล่ม พระปิ่น ปทุมุตตโร วัดสามพระยา พระนคร ให้แนวปฏิบัติธรรม ๑ เล่ม ส.ณ.แอบ โกสโล วัดพุทธภูมิ ยะลา ให้ธรรม-สวนะปฏิบัติ, สร้างตนเอง, รวม ๒ เล่ม นายปิว เปรมะดิษฐ์ พุมเรียง ไชยา ให้ Illustrated Vol. 11 No. 27 - 43 รวม ๑๕ เล่ม. Consolation Vol. XXII No. 569 - 570.

คณะกรรมการ ขอขอบคุณและอนุโมทนา

คณะกรรมทาน

ขอขอบคุณและอนุโมทนา

ท่านเจ้าของและผู้จัดการหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ
ได้เอื้อเฟื้อส่งหนังสือพิมพ์มาให้แก่ห้องสมุดคณะกรรมทาน
เป็นการร่วมทำบุญเป็นประจำ ดังต่อไปนี้

หนังสือพิมพ์ ไทยใหม่ รายวัน สำนักงาน โรงพิมพ์ไทยใหม่ ตรอกกับต้นบุษ

„ ประชามิตร รายวัน „	โรงพิมพ์ประชามิตร ถนนวิสุทธิกษัตริย์
„ ยุทธโกษ รายเดือน „	กระทรวงกลาโหม
„ นาวิกศาสตร์ รายเดือน „	ราชนาวิกสภา จังหวัดชลบุรี
„ กสิกร สองเดือนครั้ง „	กรมเกษตร ถนนหลานหลวง
„ สหกรณ์ „	กรมสหกรณ์ ท่าเตียน
„ ธรรมจักษุ รายเดือน „	หอสมุดมหามกุฏราชวิทยาลัย
„ แดง การณ์ คณะ สงฆ์ „	กรมธรรมการ กระทรวงธรรมการ
„ กษาด รายเดือน „	ที่ว่าการสภาการชาดไทย
„ วิทยาจารย์ รายเดือน „	สามัคยาจารย์สมาคม
„ ข่าวแพทย์ รายเดือน „	แพทย์สมาคม ถนนบำรุงเมือง
„ สวนกุหลาบวิทยาลัย „	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
„ อำนวยศิลป์สาร „	โรงเรียนอำนวยการ ปากคลองตลาด
„ เยาวสาร „	บ้านฝรั่ง สมุทรสงคราม
„ วิทยาศาสตร์ „	กรมวิทยาศาสตร์
„ ข่าวโฆษณา „	กรมโฆษณาการ

พระพุทธศาสนา ภาคพระไตรปิฎกแปลไทย

สพพทานิ ชมมทานิ ชินาติ. การให้ธรรม ชำนะ การให้ทั้งปวง.
สพพธัมมิ ชมมธมฺโส ชินาติ. รสแห่งธรรม ชำนะ รสทั้งปวง.
สพพธมฺมิตฺติ ชมมธมฺมิตฺติ ชินาติ. การยินดีธรรม ชำนะ การยินดีทั้งปวง.
ตณฺหกุขโย สพพทุกฺโข ชินาติ. ความสิ้นตัณหา ชำนะ ทุกข์ทั้งปวง.

(บุพทกนิกาย สุตตันตปิฎก, ก.๒๕ น.๖๓ ป.๓๔)

ปีที่ ๕

สิงหาคม ๘๔

เล่ม ๓

ภิกษุทั้งหลาย ลากสักการะและเสียงเย็นยอ เป็น
สิ่งที่ชั่วช้าแสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตราย
ต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไร
ประเสริฐกว่า.

ลากสักการะสังยุตต์.

หนังสือพิมพ์พุทธศาสนา

มี

ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

แต่เพราะเหตุว่า
พระพุทธเจ้าประกาศพระธรรมไว้เพื่อความสุขและความดับทุกข์
ของสัตว์โลกทั้งปวง

เราจึงไม่สงวนลิขสิทธิ์

อนุญาตให้ลอกคัดไปพิมพ์ได้ทุกเรื่อง
โปรดมีจดหมายไปยัง คณะธรรมทาน ท่านจะได้รับอนุญาต
เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมด้วยคำแนะนำแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อ
ให้เรื่องนั้น ๆ สมบูรณ์เรียบร้อยยิ่งขึ้นไป.

คณะธรรมทาน สถานีไชยา (สายใต้)

(สถานีไชยา อยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มี ป.ณ. ต่างหาก โปรดส่งตรงไปยังไชยา)

พระไตรปิฎกแปลไทย

ลาภสักการสังยุตต์

ลาภสักการสังยุตต์ นิทานวคคสุต สักการนิกายสุต สุตตันตปิฎก
จากบาลีลาภสักการสังยุตต์ นิทานวรรค สักการนิกาย สุตตันตปิฎก ล.๑๖ น.๒๖๖-๒๘๖

นมตถุ สุกตสุต

ประณมวรรค

ครั้งหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ที่เชตวัน อารามซึ่งอนาถปิณฑิก-
เศรษฐีสร้างถวาย ใกล้นครสาวัตถี. ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคได้ตรัส
ปราศรัยภิกษุทั้งหลาย บันดามีในที่นั้น ให้คอยสดับฟัง แล้วจึงตรัสว่า :-

สูตรที่ ๑ :- ภิกษุ ท.!^๑ ลาภสักการะและเสียงเย็นยอเป็น
สิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระ
นิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเขอทั้งหลายพึงสำเหนียก
ใจไว้คั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยในลาภ สักการะ และเสียง
เย็นยอที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอ ที่เกิดขึ้น
แล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเขอ
ทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ อย่างนี้แล.

๑. ภิกษุ ท! ในที่ทุกแห่ง อ่านเต็มว่า ภิกษุทั้งหลาย!

สูตรที่ ๒ :- ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่ง
ที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อัน
เป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เปรียบเหมือนพรานเบ็ด ชักเบ็ดที่มีเหยื่อไปใน
ห้วงน้ำลึก. ปลาที่เห็นแต่จะกินเหยื่อตัวหนึ่ง ได้กลิ่นเบ็ดนั้นเข้าไป.
ปลาที่กลิ่นเบ็ดตัวนั้น ย่อมได้รับความทุกข์ถึงความพินาศ
แล้วแต่พรานเบ็ดผู้นั้นใคร่จะทำประการใด.

ภิกษุ ท.! คำว่า “พรานเบ็ด” เป็นคำใช้แทนคำว่า “มารผู้
มีบาป.” คำว่า “เบ็ด” เป็นคำใช้แทนคำว่า “ลากสักการะ และ
เสียงเหินยอ.”

ภิกษุ ท.! ก็ภิกษุรูปใด ยังรู้สึกอโรยในลากสักการะและเสียง
เหินยอที่เกิดขึ้น คึ้นรนใคร่ที่จะได้อยู่. ภิกษุนี้ เราเรียกว่า ผู้
กลิ่นกินเบ็ดของมาร จะได้รับความทุกข์พินาศ แล้วแต่มารผู้มีบาปใคร่
จะทำประการใด.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และ
หยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไร
ประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจ
ไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เหยื่อโยในลากสักการะและเสียงเหินยอ ที่เกิด
ขึ้น. อนึ่ง ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้ม
อยู่ที่จิตต์ของเรา. ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้อย่าง
นี้แล.

สูตรที่ ๓ :— ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เรื่องมีมาแล้วแต่ดึกดำบรรพ์ :— มีเต่าร่วมเหล่ากอดเดียวกันจำนวนมากฝูงหนึ่ง อาศัยอยู่นมนาน ในห้วงน้ำแห่งหนึ่ง. ครั้งนั้น เต่าตัวหนึ่งได้เข้าไปหาเต่าอีกตัวหนึ่งถึงที่อยู่ แล้วพูดว่า “พ่อเต่าเอ๋ย เจ้าอย่าได้ไปเที่ยวหากินทางถิ่นโน้นนะ.” ภิกษุ ท.! แต่เต่า (ตัวที่สอง) ยังขึ้นไปทางถิ่นนั้น. ชาวประมงได้แทงเต่าตัวนั้นด้วยชะนั๊ก. ถ้าดับนั้น เต่า(ตัวที่สอง)ได้ไปหาเต่า(ตัวที่หนึ่ง) ถึงที่อยู่ เต่า(ตัวที่หนึ่ง)ได้เห็นเต่า(ตัวที่สอง)มาแต่ไกล, ครั้นเห็นจึงกล่าวว่า “พ่อเต่าเอ๋ย เจ้าไม่ได้ไปเที่ยวหากินทางถิ่นนั้นมิใช่หรือ?”

“พ่อเต่าเอ๋ย เราได้ไปมาเสียแล้ว.”

“อย่างไร พ่อเต่า ก็เจ้าถูกแทงถูกตีมาข้างไหน?”

“พ่อเต่าเอ๋ย เราถูกแทงถูกตีเสียแล้ว, นี้เชือกด้าย ยังมีติดหลังเรามา.”

“พ่อเต่าเอ๋ย สมแล้วที่ถูกแทง, สมแล้วที่ถูกตี. พ่อเต่าเอ๋ย พ่อของเจ้า ปู่ของเจ้า ได้รับทุกข์ถึงความพินาศ ด้วยเชือกเส้นนี้เหมือนกัน. เจ้าจงไปให้พ้นเดี๋ยวนี้เถิด. เจ้าไม่ใช่พวกของเราเสียแล้ว ตั้งแต่นี้ไป.”

ภิกษุ ท.! คำว่า “ชาวประมง” เป็นคำใช้แทนคำว่า “มารผู้มีบาป.” คำว่า “ชะนั๊ก” เป็นคำใช้แทนคำว่า “ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ.” คำว่า “เชือกด้าย” เป็นคำใช้แทนคำว่า “นันทิราคะ — ความกำหนัดเพราะเพลิน.”

ภิกษุ ท.! ก็ภิกษุรูปใด ยังรู้สึกอโรยในลาภสักการะและเสียงเยินยอที่เกิดขึ้น คึนรนใครที่จะได้อยู่. ภิกษุนี้ เราเรียกว่าภิกษุผู้ได้รับทุกข์ถึงความพินาศด้วยชะนั้ก ตามแต่มารผู้มีบาปใครจะทำประการใด.

ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเยินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้าแสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้คั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เหยื่อโยในลาภสักการะและเสียงเยินยอที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเยินยอ ที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลาย พึงสำเหนียกใจไว้อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๔ :- ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเยินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เปรียบเหมือนแกะชะนัคมีขนิยาว เข้าไปสู่เชิงหนาม มันจะต้องข้องอยู่ในที่นั้นๆ ติดอยู่ในที่นั้นๆ ได้รับทุกข์พินาศอยู่ในที่นั้นๆ.

ภิกษุ ท.! ภิกษุบางรูปในศาสนานี้ก็เหมือนกัน. ครัน้ถูก ลาภ สักการะและเสียงเยินยอครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในที่นั้นๆ. ในเวลาเช้า ครองจีวร ถือบาตร เข้าไปบิณฑบาตร ในหมู่บ้านหรือในเมือง, เธอข้องอยู่ในที่นั้นๆ ติดอยู่ในที่นั้นๆ พัวพันอยู่ในที่นั้นๆ ได้รับทุกข์ ฉิบหาย ในที่นั้นๆ.

ภิกษุ ท.! ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้าแสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เหยื่อโยใน ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๕ :— ภิกษุ ท.! ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เปรียบเหมือนตัวกัณฑกะ^๑ (สัตว์กินกูดชนิดหนึ่ง) ซึ่งกินกูดเป็นอาหาร อิ่มแล้วด้วยกูด ท้องป่องด้วยกูด, อนึ่งกูดใหญ่ ก็มีอยู่ตรงหน้าของมัน. เพราะเหตุนั้น มันจึงนึกคูหมัน กัณฑกะตัวอื่นว่า “เราผู้มีกูดเป็นอาหาร อิ่มแล้วด้วยกูด ท้องป่องด้วยกูด. อนึ่งกูดใหญ่ตรงหน้านี้ก็ของเรา. กัณฑกะตัวอื่นมีบุญน้อย มีเกียรติ์น้อย ไม่รวยลภ” ดังนี้.

ภิกษุ ท.! ภิกษุบางรูปในศาสนานี้ก็เหมือนกัน. ครั้นถูกลภ สัฏการะและเสียงเย็นยอ ครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ. ในเวลาเช้าครองจีวร ถือบาตร เข้าไปบิณฑบาตรในหมู่บ้าน

๑. ตัว กัณฑกะ เป็นสัตว์กินอุจจาระชนิดหนึ่ง ซึ่งตามอรรถกถากล่าวว่า เวลากินกูด มันเอาสองเท้าหลังยันแผ่นดิน แล้วยกสองเท้าหน้าตั้งไว้บนกูด แล้วจะเงือกิน

หรือในเมือง, เธอได้ฉันตามพอใจจนอิ่มแล้ว ในที่นั่นด้วย, ทั้งเขาก็นิมนต์เพื่อฉันในวันพรุ่งนี้ด้วย, ของบิณฑบาตรก็เต็มบาตรกลับไปด้วย. ภิกษุนี้ ครั้นกลับไปถึงวัดแล้ว ก็พูดพล่ามในท่ามกลางหมู่เพื่อนภิกษุว่า “เราได้ฉันตามพอใจจนอิ่มแล้ว ทั้งเขายังนิมนต์เพื่อฉันในวันพรุ่งนี้อีก. ของบิณฑบาตรของเรานี้ ก็เต็มบาตรกลับมา. เรารวยลากด้วยจิวรวิณฑบาตร เสนาสนะ และคิลานปัจฉัย. ส่วนภิกษุอื่นๆเหล่านี้ มีบุญน้อย มีอภินิหารน้อย จึงไม่รวยลากด้วยจิรวินณฑบาตร เสนาสนะ และคิลานปัจฉัย.

ภิกษุ ท.! ภิกษุนั้นถูกลากสักการะและเสียงเย็นยอครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ ย่อมนึกดูหมิ่นภิกษุเหล่าอื่นผู้มีศีลเป็นที่รัก. ภิกษุ ท.! การได้ลากของโมฆบุรุษชะนิตนั้น ย่อมไปเพื่อทุกข์ ไร้ประโยชน์เกื้อกูล สิ้นกาลนาน.

ภิกษุ ท.! ลากสักการะ และเสียงเย็นยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มิอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลายจักไม่เหยื่อใยใน ลากสักการะ และเสียงเย็นยอที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลากสักการะ และเสียงเย็นยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้แล.

สูตรที่ ๖ :— ภิกษุ ท.! ลากสักการะ และเสียงเย็นยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มิอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! จักรแห่งอสนีบาตอันลูกโพลง ตกลงถูกกระหม่อมของใครนะ? ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ จะตามติดภิกษุผู้ยังต้องศึกษา ยังไม่ลู่ถึงขั้นสุดแห่งสิ่งที่ตนจํา nangหวัง.

ภิกษุ ท.! คำว่า “จักรอสนีบาตอันลูกโพลง เป็นคำใช้แทนคำว่า ลาภสักการะและเสียงเย็นขอ.”

ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะและเสียงเย็นขอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มื่อะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้คั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใใใน ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอที่เกิดขึ้นแล้ว. ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลาย พึงสำเหนียกใจไว้ อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๗ :— ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มื่อะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! หลาวที่อาบยาพิศม์ จะเสียบใครนะ? ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ จะตามติดภิกษุผู้ยังต้องศึกษา ยังไม่ลู่ถึงขั้นแห่งสิ่งที่ตนจํา nangหวัง.

ภิกษุ ท.! คำว่า “หลาว” ใช้แทนคำว่า “ลาภ สักการะและเสียงเย็นขอ.”

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเฟ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้แบบนี้แล.

สูตรที่ ๘ :- ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเฟ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! พวกเธอเห็นสุนัขจึงจอกตัวที่อาศัยอยู่เมื่อตอนย่ำรุ่งแห่งราตรีนี้ไหม ?

“เห็น พระเจ้าข้า”

ภิกษุ ท.! สุนัขจึงจอกตัวนั้น เจ็บเป็นโรคหูชั้น^๑ วิ่งไปบนแผ่นดินก็ไม่สบาย ไปอยู่ที่โคนไม้ก็ไม่สบาย ไปอยู่กลางแจ้งก็ไม่สบาย. มันไปในที่ใด มันยืนในที่ใด มันนั่งในที่ใด มันนอนในที่ใด ล้วนแต่ได้รับทุกข์พินาศในที่นั้นๆ.

๑. ตามอรรถกถากล่าวว่า โรคหูชั้นเป็นแก่สุนัขในฤดูหนาว. เมื่อเกิดเป็นโรคชนิดนี้ ขนของมันก็ร่วงหลุดหมดทั้งตัว. เป็นสัตว์ปราศจากขน, เปื่อยเน่าไปทั่วตัว. ลมพัดมาถูกต้องร่างกายของมัน เจ็บปวด ดูน่าเวทนา, เหมือนคนที่ถูกสุนัขขี้กัด ไม่อาจดำรงตนให้เป็นปกติหมุนตัวไปๆ มาๆ ฉะนั้น. เมื่อโรคชนิดนี้เกิดเป็นขึ้น มันจะต้องวิ่งวนไม่หยุด และไม่มีที่ไหนที่จะเป็นที่สบายแก่มันเลย.

ภิกษุ ท.! ภิกษุบางรูปในศาสนานี้ก็เหมือนกัน. ครั้นถูก ลภ สัฏการะและเสียงเหินยอครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ. ไปอยู่เรือนว่างก็ไม่สบาย ไปอยู่โคนไม้ก็ไม่สบาย ไปอยู่กลางแจ้งก็ไม่สบาย. เธอไปในที่ใด เธอยืนในที่ใด เธอนั่งในที่ใด เธอนอนในที่ใด ล้วนแต่ได้รับทุกข์พินาศในที่นั้นๆ.

ภิกษุ ท.! ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้าแสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มิอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ตั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๕ :- ภิกษุ ท.! ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้าแสบเผ็ดและหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มิอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! ลมชื่อว่า เวิร์มภา^๑ พัดอยู่แต่ในอากาศเบื้องบน. นกตัวใดบินขึ้นไปถึงที่นั่น ลมเวิร์มภาที่พัดนั้นให้ลอยปลิว

๑. ลมเวิร์มภา น่าจะได้แก่ลมที่เราเรียกกันว่าลมกรดนั่นเอง. ตามอรรถกถากล่าวว่า ถ้ามีคนขึ้นไปบนท้องฟ้า ขนาดสูงที่พอมองเห็นทวีปทั้ง ๔ เล็กประมาณเท่าใบบัว. ระยะเวลาประมาณนี้แหละ เป็นระยะที่มีลมเวิร์มภาพัด. ยังมีนกชนิดหนึ่งที่บินไปถึงระยะสูงขนาดนั้น เรียกชื่อว่า “วาทสกุณ-นกขอบบินเหิร์ลม.” และขอบที่ขอร้องในเวลาฝนตกแล้วใหม่ๆ แล้วบินไปในท้องฟ้าสูงขนาดมีลมเวิร์มภาพัด จึงถูกพัดเอา เข้า ปีก ศีรษะและตัวขาดไปคนละทางสองทาง.

ไป. เมื่อนกถูกลมเวรัมภาซัดเอาแล้ว เท้าของมันขาดไปทางหนึ่ง ปีกของมันขาดไปทางหนึ่ง ศีรษะของมันขาดไปทางหนึ่ง ตัวของมันขาดไปทางหนึ่ง.

ภิกษุ ท.! ภิกษุบางรูปในศาสนานี้ก็เหมือนกัน. ครั้นถูกลาก ลักการะและเสียงเหินยอครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ. ในเวลาเช้า ครองจีวร ถือบาตร เข้าไปบิณฑบาตรในหมู่บ้านหรือในเมือง. รักษากายไว้มิได้, รักษาวาจาไว้มิได้, รักษาใจไว้มิได้, กำหนดสติไว้มิได้, สำรวมอินทรีย์ไว้มิได้; ภิกษุนั้น เห็นสตรีในที่นั้นๆ ที่นั่งอย่างลุ่มหลวม หรือห่มอย่างลุ่มหลวม ครั้นเห็นสตรีนั้นแล้ว, ความกำหนดก็เสียดแทงจิตต์ของเธอ. เธอนั้น ครั้นจิตต์ถูกความกำหนดเสียดแทงเอาแล้ว ก็บอกคืนสิกขา เวียนออกมาสู่เพศอันต่ำของฆราวาส. ภิกษุพวกหนึ่ง เอาจีวรของเธอไป ภิกษุพวกหนึ่ง เอาบาตรของเธอไป ภิกษุพวกหนึ่ง เอาผ้านิตินะของเธอไป ภิกษุพวกหนึ่ง เอากล่องเข็มของเธอไป เช่นเดียวกับอวัยวะของนก ซึ่งถูกลมเวรัมภา ซัดเอากระจัดกระจายแล้ว ฉะนั้น.

ภิกษุ ท.! ลาก ลักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเฟ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลาก ลักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาก ลักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๑๐ :— ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่ง
ที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อัน
เป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เราย่อมเห็นบุคคลบางคนในโลกนี้ ถูกสักการะครอบ
งำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ เข้าถึง อบาย ทุกคติ วินิบาต
นรก ภายหลังแต่การตาย เพราะความสลายแห่งกาย. ภิกษุ ท.!
ก็เราย่อมเห็นบุคคลบางคนในโลกนี้ ถูกสิ่งอื่นนอกจากสักการะครอบ
งำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ เข้าถึง อบาย ทุกคติ วินิบาต
นรก ภายหลังแต่การตาย เพราะความสลายแห่งกาย. ภิกษุ ท.!
ก็เราย่อมเห็นบุคคลบางคนในโลกนี้ ถูกสักการะและสิ่งอื่นนอกจาก
สักการะ ทั้งสองอย่าง ครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่ง
นั้นๆ เข้าถึง อบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ภายหลังแต่การตาย เพราะ
ความสลายแห่งกาย.

ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะและเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และ
หยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไร
ประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจ
ไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เหยื่อใยใน ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอ ที่
เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มา
ห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลาย พึงสำเหนียกใจไว้
อย่างนี้เถิด.

พระผู้มีพระภาค ได้ตรัสข้อความนี้แล้ว. ครั้นพระสุคตได้
ตรัสข้อความนี้แล้ว. พระองค์ผู้เป็นพระศาสดา ได้ตรัสข้อความนี้
อีก ในภายหลังว่า :—

“เมื่อถูกเขาบูชาด้วยสักการะ และสิ่งอื่น นอกจากสักการะ, สมาธิของภิกษุใดไม่หวั่นไหวไปตาม. เธอมีปกติสงบอยู่ได้ด้วยสมาธิผลอันไม่มีประมาณ. บัณฑิตเรียกภิกษุนั้น ผู้มีฉาน มีความเพียรติดต่อกัน มีการเห็นแจ้งด้วยความเห็นอันสุขุม และยินดีในความหมคอุปาทาน ว่าเพนท่านสัตบุรุษ” ดังนี้.

ประณมวรรค จบ

ทศติยวรรค

สูตรที่ ๑ :- ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเขินยอ เปนสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เปนอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเปนสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เราสู้จักอย่างแจ่มชัด ซึ่งบุคคลบางคนในโลกนี้ ผู้กล่าวออยู่ว่า “ท่านมิตรสหายทั้งหลาย อย่าพยายามกล่าวคำเท็จ ทั้งที่รู้ว่าเปนคำเท็จ แม้เพราะเหตุที่จะได้ถาดทอง ซึ่งเต็มเปี่ยมด้วยเงินผง” ในกาลต่อมา เราได้เห็นบุคคลคนนั้นเอง ถูก ลาก สักการะ

และเสียงเหินยอครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ กล่าวคำเท็จทั้งรู้ๆ.

ภิกษุ ท.! ลภสัฏการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลายจักไม่เชื่อใยใน ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๒ :- ภิกษุ ท.! ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้าแสบเผ็ดและหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพานอันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เรา รู้จักอย่างแจ่มชัด ซึ่งบุคคลบางคนในโลกนี้ ผู้กล่าวว่อยู่ว่า “ท่านมิตรสหายทั้งหลาย อย่าพยายามกล่าวคำเท็จทั้งที่รู้ว่า เป็นคำเท็จ แม้เพราะเหตุที่จะได้เถาเงิน ซึ่งเต็มเปี่ยมด้วยทองผง.” ฯลฯ

สูตรที่ ๓ :- (ข้อความเหมือนสูตรที่ ๑-๒, ผิดกันแต่ว่า) เพราะเหตุที่จะได้ทองลิ่ม. ฯลฯ

สูตรที่ ๔ :- ฯลฯ เพราะเหตุที่จะได้ทองคำ
ร้อยลึง. ฯลฯ

สูตรที่ ๕ :- ฯลฯ เพราะเหตุที่จะได้ทองคำ
อย่างเนื้อทองสิงคี. ฯลฯ

สูตรที่ ๖ :- ฯลฯ เพราะเหตุที่จะได้ทอง
ลึงอย่างเนื้อทองสิงคี ร้อยลึง. ฯลฯ

สูตรที่ ๗ :- เพราะเหตุที่จะได้ครอบครองแผ่นดิน อัน
เต็มไปด้วยทอง. ฯลฯ

สูตรที่ ๘ :- ฯลฯ เพราะเหตุที่จะได้
สินจ้าง. ฯลฯ

สูตรที่ ๙ :- ฯลฯ เพราะเหตุที่จะได้รอด
ชีวิต. ฯลฯ

สูตรที่ ๑๐ :- ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เรา รู้จักอย่างแจ่มชัด ซึ่งบุคคลบางคนในโลกนี้ผู้กล่าวอยู่ว่า “ท่านมิตรสหายทั้งหลาย อย่าพยายามกล่าวคำเท็จ ทั้งที่รู้ว่า เป็นคำเท็จ เพราะเหตุที่จะได้ นางงามของประเทศ.” ในกาลต่อมา เรา ได้เห็นบุคคลคนนั้นเอง ถูก ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ กล่าวคำเท็จ ทั้งรู้ๆ.

ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และ เสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ตั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลาย พึงสำเหนียกใจไว้ อย่างนี้เถิด.

ทุติยวรรค จบ

ทุติยวรรค

สูตรที่ ๑ :- ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เข้าไปห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของชายใดแล้ว สตรีเพียงคนเดียว ก็หาสามารถเข้าไปครอบงำอยู่ในจิตของชายคนนั้นได้ไม่.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้คั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อโยใน ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๒ :— ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เข้าไปห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของชายใดแล้ว นางงามแห่งประเทศเพียงคนเดียว ก็หาสามารถเข้าไปครอบงำอยู่ในจิตต์ของชายคนนั้นได้ไม่.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้าแสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้คั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อโยใน ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาก สักการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๓ :- ภิกษุ ท.! ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอ เป็นสิ่ง
ที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็น
สิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! อุบาสิกา ผู้มีศรัทธา เมื่อจะขอร้องอย่างชอบธรรม
กะบุตรน้อยที่รักที่ปลื้มใจคนเดียวของตน ย่อมจะขอร้องว่า “ลูกเอ๋ย
เจ้าจงทำตนให้เหมือน จิตตะ คหบดี และหัตถกะ อาพวกะ เถิด.”
ภิกษุ ท.! นี่เป็นเครื่องชั่ง นี่เป็นเครื่องวัดน้ำหนักแห่งคุณความดีของ
อุบาสก ที่เป็นสาวกของเรา คือ จิตตะ คหบดี และหัตถกะ อาพวกะ.

ลูกเอ๋ย ถ้าเจ้าจะออกบวช จากเรือนไปสู่ความเป็นผู้ไม่มีเรือน
แล้วไซ้. ลูกเอ๋ย เจ้าจงทำตนให้เหมือนพระสารีบุตรต์ แลพระ
โมคคัลลานะเถิด. ภิกษุ ท.! นี่เป็นเครื่องชั่ง นี่เป็นเครื่องวัด
น้ำหนักแห่งคุณความดีของภิกษุที่เป็นสาวกของเรา คือสารีบุตรต์และ
โมคคัลลานะ. ลูกเอ๋ย ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอ จงอย่า
พัวพันเจ้า ผู้ยังต้องศึกษา ยังไม่ลุถึงขั้นสุดแห่งสิ่งที่เจ้าจានงหวัง
กล่าวคือพระนิพพาน.

ภิกษุ ท.! ถ้า ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอ มาพัวพันภิกษุ
นั้น ผู้ยังต้องศึกษา ยังไม่ลุถึงขั้นสุดแห่งสิ่งที่ตนจានงหวังแล้วไซ้.
ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอนั้น ย่อมเป็นอันตรายแก่ภิกษุนั้น.

ภิกษุ ท.! ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และ
หยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไร
ประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจ
ไว้ตั้งนี้ว่า “เราทั้งหลายจักไม่เชื่อใยใน ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอที่เกิด
ขึ้น. อนึ่ง ลภ สัฏการะ และเสียงเย็นยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้ม
ค. ๕

อยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๔ :— ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! อุบาสิกา ผู้มีศรัทธา เมื่อจะขอร้องอย่างชอบธรรม กะธิดาที่รักที่ปลื้มใจคนเดียวของตน ย่อมจะขอร้องว่า “แม่เอ๋ย เจ้าจงทำตนให้เหมือน ขุชชุตตรา อุบาสิกา และเวฬุกัณทิกยานันทมาตาเถิด.” ภิกษุ ท.! นี่เป็นเครื่องชั่ง นี่เป็นเครื่องวัดน้ำหนักแห่งคุณความดีของอุบาสิกา ที่เป็นสาวิกาของเรา คือ ขุชชุตตรา และเวฬุกัณทิกยานันทมาตา.

แม่เอ๋ย ถ้าเจ้าจะออกบวชจากเรือนไปสู่ความเป็นผู้ไม่มีเรือนแล้วไซ้. แม่เอ๋ย เจ้าจงทำตนให้เหมือนพระภิกษุณีเขมา และอุบลวรรณาเถิด. ภิกษุ ท.! นี่เป็นเครื่องชั่ง นี่เป็นเครื่องวัดน้ำหนักแห่งคุณความดีของภิกษุณี ที่เป็นสาวิกาของเรา คือภิกษุณีเขมาและอุบลวรรณา. แม่เอ๋ย ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ จงอย่าพัวพันเจ้าผู้ยังต้องศึกษา ยังไม่ลุถึงขั้นสุดแห่งสิ่งที่เจ้าจำนงหวัง.

ภิกษุ ท.! ถ้า ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ มาพัวพันภิกษุณีผู้ยังต้องศึกษา ยังไม่ลุถึงขั้นสุดแห่งสิ่งที่ตนจำนงหวังแล้วไซ้. ลาก สักการะ และเสียงเหินยอนั้น ย่อมเป็นอันตรายแก่ภิกษุณีนั่น.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไร

ประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอ ที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๕ :— ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! สมณพราหมณ์พวกใด ไม่รู้จักรสอันยวนใจ ไม่รู้จักโทษอันต่ำทราม ไม่รู้จักอุบายเป็นทางพ้น ในกรณีอันเกี่ยวกับ ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอ ตรงตามที่เป็นจริง. สมณพราหมณ์พวกนั้น จะกระทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วเข้าถึงความสงบอยู่ หาได้ไม่.

ภิกษุ ท.! ส่วนสมณพราหมณ์พวกใด ย่อมรู้จักรสอันยวนใจ ย่อมรู้จักโทษอันต่ำทราม ย่อมรู้จักอุบายเป็นทางพ้น ในกรณีอันเกี่ยวกับ ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอ ตรงตามที่เป็นจริง. สมณพราหมณ์พวกนั้น ย่อมจะกระทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วเข้าถึงความสงบได้.

สูตรที่ ๖ :— ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้าแสบเผ็ดและหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! สมณพราหมณ์พวกใด ไม่รู้จักมูลฐานเป็นที่ตั้งขึ้น ไม่รู้จักความดับหาย ไม่รู้จักรสอันชวนใจ ไม่รู้จักโทษอันต่ำทราม ไม่รู้จักอุบายเป็นทางพ้น ในกรณีอันเกี่ยวกับ ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ตรงตามที่เป็นจริง. สมณพราหมณ์พวกนั้นจะกระทำ ให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วเข้าถึงความสงบอยู่ หาได้ไม่.

ภิกษุ ท.! ส่วนสมณพราหมณ์พวกใด ย่อมรู้จักมูลฐานเป็นที่ตั้งขึ้น ย่อมรู้จักความดับหาย ย่อมรู้จักรสอันชวนใจ ย่อมรู้จักโทษอันต่ำทราม ย่อมรู้จักอุบายเป็นทางพ้น ในกรณีอันเกี่ยวกับ ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ตรงตามที่เป็นจริง. สมณพราหมณ์พวกนั้น ย่อมจะกระทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วเข้าถึงความสงบได้.

สูตรที่ ๗ :- ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ดและหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! สมณพราหมณ์พวกใด ไม่รู้จัก ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ไม่รู้จักมูลฐานเป็นที่ตั้งขึ้นแห่ง ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ไม่รู้จักความดับสนิทแห่ง ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ไม่รู้จักหนทางให้ถึงความดับสนิทแห่ง ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ. สมณพราหมณ์พวกนั้น จะกระทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วเข้าถึงความสงบอยู่ หาได้ไม่.

ภิกษุ ท.! ส่วนสมณพราหมณ์พวกใด ย่อมรู้จัก ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ ย่อมรู้จักมูลฐานเป็นที่ตั้งขึ้นแห่ง ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ ย่อมรู้จักความดับสนิทแห่ง ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ. ย่อมรู้จักหนทางให้ถึงความดับสนิทแห่ง ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ. สมณพราหมณ์พวกนั้น ย่อมจะกระทำให้แจ้ง ด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วเข้าถึงความสงบได้.

สูตรที่ ๘ :— ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า. ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ ย่อมตัดผิวหนัง ครั้นตัดผิวหนังแล้ว ย่อมตัดหนัง ครั้นตัดหนังแล้ว ย่อมตัดเนื้อ ครั้นตัดเนื้อแล้ว ย่อมตัดเอ็น ครั้นตัดเอ็นแล้ว ย่อมตัดกระดูก ครั้นตัดกระดูกแล้ว ย่อมเข้าจคอยู่ที่เยื่อกระดูก.

ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้าแสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้คั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๕ :- ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า. ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ย่อมตัดผิวหนัง ครั้นตัดผิวหนังแล้ว ย่อมตัดหนัง ครั้นตัดหนังแล้ว ย่อมตัดเนื้อ ครั้นตัดเนื้อแล้ว ย่อมตัดเอ็น ครั้นตัดเอ็นแล้ว ย่อมตัดกระดูก ครั้นตัดกระดูกแล้ว ย่อมเข้าจคออยู่ที่เยื่อกระดูก.

ภิกษุ ท.! เปรียบเหมือนบุรุษผู้ล่าสัตว์ นำเอาเชือกมีคม อันหยาบ มาพันรอบๆ แข้ง แล้วก็สีไปมา. เชือกนั้น ย่อมบาดผิวหนัง ครั้นบาดผิวหนังแล้ว ย่อมบาดหนัง ครั้นบาดหนังแล้ว ย่อมบาดเนื้อ ครั้นบาดเนื้อแล้ว ย่อมบาดเอ็น ครั้นบาดเอ็นแล้ว ย่อมบาดกระดูก ครั้นบาดกระดูกแล้วย่อมเข้าจคออยู่ที่เยื่อกระดูก ข้อนี้นั้นใด, ภิกษุ ท.! ลากสักการะและเสียงเหินยอนี้ก็เหมือนกัน. มันย่อมจะบาดผิวหนัง ครั้นบาดผิวหนังแล้ว ย่อมจะบาดหนัง ครั้นบาดหนังแล้ว ย่อมจะบาดเนื้อ ครั้นบาดเนื้อแล้ว ย่อมจะบาดเอ็น ครั้นบาดเอ็นแล้ว ย่อมจะบาดกระดูก ครั้นบาดกระดูกแล้ว ย่อมจะเข้าจคออยู่ที่เยื่อกระดูก.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลายจักไม่เชื่อใยใน ลาก สักการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาก สักการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้แล.

สูตรที่ ๑๐ :— ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะและเสียงเย็นขอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ดและหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพานอันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เรากล่าวว่า ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ ว่าเป็นสิ่งอันตราย แม้แก่ภิกษุ ผู้เป็นพระอรหันต์สิ้นอาสวะแล้ว. ครั้นพระผู้มีพระภาคได้ตรัสดังนี้, ท่านพระอานนท์ ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคว่า “ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ เป็นสิ่งอันตรายแก่ภิกษุผู้สิ้นอาสวะแล้วได้อย่างไร? พระเจ้าข้า.”

อานนท์! เราไม่ได้กล่าว ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ ว่าเป็นสิ่งอันตรายต่อภิกษุ ผู้ได้ เจโตวิมุตติ อันไม่กลับกำเริบแล้ว. อานนท์! แต่เรากล่าว ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ ว่าเป็นสิ่งอันตรายต่อการอยู่เป็นสุขในภพทันตาเห็นนี้ ของภิกษุผู้อยู่ด้วยความไม่ประมาท มีความ پاکเพียร ส่งตนไปในธรรมเป็นเครื่องสงบ.

อานนท์! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า. อานนท์! เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อโยใน ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเย็นขอ ที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” อานนท์! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้อย่างนี้เถิด.

จตุตถวรรค

สูตรที่ ๑ :- ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! พระเทวทัตต์ ถูก ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ จึงทำลายสงฆ์.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะและเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ดและหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เหยื่อใยใน ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาก สักการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลาย พึงสำเหนียกใจไว้
อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๒ :- ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เมื่อพระเทวทัตต์ถูก ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ, รากเง่าแห่งธรรม อันเป็นกุศล ของเธอ ถึงความขาดสูญแล้ว.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไร

ประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลายจักไม่เชื่อใยใน ลาภ สักการะ และเสียงเงินยอที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเงินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้แล.

สูตรที่ ๓ :- ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเงินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ดและหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เมื่อพระเทวทัตต์ถูก ลาภ สักการะ และเสียงเงินยอครอบงำแล้ว มีจิตต์ติดอยู่ในสิ่งนั้นๆ, ธรรมเป็นตัวกุศล ของเธอถึงความขาดศูนย์แล้ว.

ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเงินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้าแสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลาภ สักการะ และเสียงเงินยอ ที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเงินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้แล.

สูตรที่ ๔ :- ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเงินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ดและหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อัน

เป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เมื่อพระเทวทัตต์ถูก ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ
ครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ, ธรรมอันขาวสะอาด
ของเธอ ถึงความขาดสูญแล้ว.

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะและเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเฟ็ด และ
หยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไร
ประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจ
ไว้คั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ ที่
เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาก สักการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มา
ห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลาย พึงสำเหนียกใจไว้
อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๕ :— ครั้งหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ที่ภูเข
คิชฌกูฏ ใกล้นครราชคฤห์. เมื่อพระเทวทัตต์ หลีกไปแล้วไม่นาน, พระ
ผู้มีพระภาคได้ตรัสสนทนากะภิกษุทั้งหลาย บันดามีในที่นั้น ประรภพระ
เทวทัตต์ว่า :—

ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเหินยอ เกิดขึ้นแก่พระ
เทวทัตต์ เพื่อฆ่าตนเอง เพื่อความฉิบหายตนเอง.

ภิกษุ ท.! กลัวยเมื่อจะออกผล ก็ออกผลเพื่อฆ่าตนเอง เพื่อ
ความฉิบหายตนเอง ข้อนี้นั้นใด, ภิกษุทั้งหลาย ลาก สักการะ และ
เสียงเหินยอ เกิดขึ้นแก่พระเทวทัตต์ เพื่อฆ่าตนเอง เพื่อความ
ฉิบหายตนเอง ข้อนี้นั้น.

ภิกษุ ท.! ใฝ่ เมื่อจะออกผล ก็ออกผลเพื่อฆ่าตนเอง เพื่อ

ความฉิบหายตนเอง ข้อนี้นั้นใด, ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอ เกิดขึ้นแก่พระเทวทัตต์ เพื่อฆ่าตนเอง เพื่อความฉิบหายตนเอง ข้อนี้นี้ก็ฉนั้นนั่น.

ภิกษุ ท.! ไม้้อ เมื่อจะออกผล ก็ออกผลเพื่อฆ่าตนเอง เพื่อความฉิบหายตนเอง ข้อนี้นั้นใด, ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอ เกิดขึ้นแก่พระเทวทัตต์ เพื่อฆ่าตัวตนเอง เพื่อความฉิบหายตนเอง ข้อนี้นี้ก็ฉนั้นนั่น.

ภิกษุ ท.! นางม้อัสสตร ย่อมตั้งครรรค์ เพื่อความตายของตนเอง เพื่อความฉิบหายของตนเอง ข้อนี้นั้นใด, ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอ เกิดขึ้นแก่พระเทวทัตต์ เพื่อฆ่าตนเอง เพื่อความฉิบหายตนเอง ข้อนี้นี้ก็ฉนั้นนั่น.

ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะและเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเฟ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ตั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเหินยอ ที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้อย่างนี้แล.

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสข้อความนี้แล้ว. ครั้นพระสุคตได้ตรัสข้อความนี้แล้ว. พระองค์ผู้พระศาสดา ได้ตรัสข้อความนี้อีกในภายหลังว่า :-

“สักการะย่อมฆ่าคนชั่ว เหมือนผลกล้วยฆ่าต้นกล้วย
 กล้วย กล้วยไฟฆ่าต้นไฟ ผลอ้อ ฆ่าต้นอ้อ และ
 สัตว์ที่เกิดในครรรค์ ฆ่านางม้อัสสตร” ดังนี้.

สูตรที่ ๖ :- พระผู้มีพระภาค ประทับอยู่ที่สวนเวฬุวัน ซึ่งเป็นที่ให้เหยื่อแก่กระแต ไกลนครราชคฤห์. ในครั้งนั้น พระเจ้าอชาต-สัตตุกุมาร ไปบำรุงพระเทวทัตต์ด้วยรถ ๕๐๐ คัน ทั้งเช้าทั้งเย็น. และอาหารที่นำไปมีจำนวนถึง ๕๐๐ สำหรับ.^๑

ครั้งนั้น ภิกษุเป็นจำนวนมาก เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ครั้นอภิวาทแล้ว นั่งอยู่ ณ ที่ควร. ภิกษุผู้ที่นั่งอยู่เหล่านั้น ได้ทูลข้อความนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า “พระเจ้าอชาตสัตตุกุมาร ไปบำรุงพระเทวทัตต์ด้วยรถ ๕๐๐ คัน ทั้งเช้าทั้งเย็นพระเจ้าข้า. และอาหารที่นำไป มีจำนวนถึง ๕๐๐ สำหรับ.”

ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลาย อย่างนี้กระหึ่มต่อ ลาก สักการะ และเสียงเย็นยอ ของพระเทวทัตต์. ตลอดเวลาที่พระเจ้าอชาต-สัตตุกุมาร ยังไปบำรุงพระเทวทัตต์ ด้วยรถ ๕๐๐ คัน ทั้งเช้าทั้งเย็น. และอาหารที่นำไป มีจำนวนถึง ๕๐๐ สำหรับ อยู่เพียงใด. ตลอดเวลาเพียงเท่านั้น, พระเทวทัตต์หวังได้แต่ความเสื่อมในกุศลธรรมทั้งหลายอย่างเดียว. ความเจริญเป็นอันหวังไม่ได้.

ภิกษุ ท.! ใครขยี้สัตว์ที่จุมูกของลูกสุนัขตัวดุร้าย. ลูกสุนัขตัวนั้น จะกลับดุยิ่งกว่าขนาดเดิม ด้วยการทำอย่างนี้ ข้อนี้นั้นใด, ภิกษุ ท.! ตลอดเวลาที่พระเจ้าอชาตสัตตุกุมาร ไปบำรุงพระเทวทัตต์ ด้วยรถ ๕๐๐ คัน ทั้งเช้าทั้งเย็น. และอาหารที่นำไป มีจำนวนถึง ๕๐๐ สำหรับอยู่เพียงใด. ภิกษุ ท.! ตลอดเวลาเพียงเท่านั้น, พระ

๑. “สำหรับ” ในที่นี้ ตรงกับคำบาลีที่ว่า “ถาลิปากะ” ถาลิปากะนั้น ตามอรรถกถากล่าวว่า ถาลิปากะหนึ่งๆ จูอาหารพอแก่จำนวนคน ๑๐ คนรับประทาน.

เทวทัตต์ หวังได้แต่ความเสื่อมในกุศลทั้งหลายอย่างเดียว. ความเจริญเป็นอันหวังไม่ได้. ข้อนี้ก็ฉันทัน.

ภิกษุ ท.! ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ตั้งนี้ว่า “เราทั้งหลายจักไม่เชื่อใยในลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้น. อนึ่ง ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๗ :- ภิกษุ ท.! ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เรา รู้จักอย่างแจ่มชัด ซึ่งบุคคลบางคนในโลกนี้ ผู้กล่าวอยู่ว่า “ท่านมิตรสหายทั้งหลาย อย่าพยายามกล่าวคำเท็จ ทั้งที่รู้ว่า เป็นคำเท็จ แม้เพราะเห็นแก่มารดา.” ในกาลต่อมา เราได้เห็นบุคคลคนนั้นเอง ถูก ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอ ครอบงำเอาแล้ว มีจิตต์ติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ กล่าวคำเท็จทั้งรู้ๆ.

ภิกษุ ท.! ลภ สัฏการะและเสียงเหินยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ตั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลภ สัฏการะ และเสียงเหินยอ ที่

เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาก สักการะ และเสียงเขินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มา
ห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลาย พึงสำเหนียกใจไว้
อย่างนี้แล.

สูตรที่ ๘ :- ภิกษุ ท.! ลาก สักการะ และเสียงเขินยอ เป็น
สิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อัน
เป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เรา รู้จักอย่างแจ่มชัด ซึ่งบุคคลบางคนในโลกนี้ ผู้
กล่าวอยู่ว่า “ท่านมิตรสหายทั้งหลาย อย่าพยายามกล่าวคำเท็จทั้งที่
รู้ว่า เป็นคำเท็จ แม้เพราะเห็นแก่บิดา.” ฯลฯ

สูตรที่ ๙ :- (ข้อความเหมือนสูตรที่ ๘-๘, ผิดกันแต่ว่า) แม้ เพราะ
เห็นแก่ พี่-น้อง ชาย. ฯลฯ

สูตรที่ ๑๐ :- ฯลฯ แม้ เพราะเห็นแก่
พี่-น้อง หญิง. ฯลฯ

สูตรที่ ๑๑ :- ฯลฯ แม้ เพราะเห็นแก่บุตร.
ฯลฯ

สูตรที่ ๑๒ :- ฯลฯ แม้เพราะเห็นแก่ธิดา.
 ฯลฯ

สูตรที่ ๑๓ :- ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอ เป็น
 สิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และหยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็น
 สิ่งที่ไม่มียะไรประเสริฐกว่า.

ภิกษุ ท.! เรา รู้จักอย่างแจ่มชัด ซึ่งบุคคลบางคนในโลกนี้ ผู้
 กล่าวอยู่ว่า “ท่านมิตรสหายทั้งหลาย อย่าพยายามกล่าวคำเท็จ ทั้งที่
 รู้ว่าเป็นคำเท็จ แม้เพราะเห็นแก่เมียหรือพ่อ.” ในกาลต่อมา เรา
 ได้เห็นบุคคลคนนั้นเอง ถูก ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอครอบงำเอา
 แล้ว มีจิตตติคแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ กล่าวคำเท็จทั้งรู้ๆ.

ภิกษุ ท.! ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอ เป็นสิ่งที่ชั่วช้า แสบเผ็ด และ
 หยาบคาย, เป็นอันตรายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่ไม่มียะไร
 ประเสริฐกว่า. เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจ
 ไว้ตั้งนี้ว่า “เราทั้งหลาย จักไม่เชื่อใยใน ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอที่
 เกิดขึ้น. อนึ่ง ลาภ สักการะ และเสียงเย็นยอ ที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มา
 ห่อหุ้มอยู่ที่จิตต์ของเรา.” ภิกษุ ท.! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้
 อย่างนี้เถิด.

จตุตถวรรค จบ

ลาภสักการสังยุตต์จบ

พุทธประวัติจากพระโอษฐ์

โดย อ. ป.

เป็นหนังสือพุทธประวัติ ที่เป็นคำตรัสเล่าของพระองค์เอง รวบรวมจากพระบาลีไตรปิฎก จะเพาะตอนที่เป้นพุทธประวัติ ท่านได้อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว จะทราบว่า พุทธประวัติที่เป้นแก่นแท้ พระพุทธเจ้าทรงเล่าประวัติของพระองค์เองไว้ มีอย่างไรบ้าง.

ตัวอย่าง เช่น :

“คู่ออนพราหมณ์ ! อาสวะเหล่านี้จะทำให้เราเป้นคนชรรพ เป้นยักษ์ เป้นมนุษย์ เพราะยังละมันไม่ได้, อาสวะเหล่านั้น เราละได้ขาด ถอนรากมันขึ้นแล้ว ทำให้เหมือนตาลยอดด้วน ไม่ให้มี ไม่ให้เกิดขึ้นอีกต่อไป.

พราหมณ์ ! เปรียบเหมือน ดอกบัวเขียว บัวหลวง หรือบัวขาว, มันเกิดในน้ำ เจริญในน้ำ โผล่ขึ้นพ้นน้ำตั้งอยู่ น้ำไม่เปียกติดมันได้ฉันใด ก็ฉันนั้นเ็นพราหมณ์ ! เราเกิดในโลก เจริญในโลกก็จริง แต่เราครอบงำโลกเสียได้แล้วและอยู่ โลกไม่ฉาบทาแปดเปื้อนเราได้. คู่ออนพราหมณ์ ! ท่านจงจำเราไว้ว่าเป้น “พุทธะ” ดังนี้เถิด.” . . . จากพุทธประวัติจากพระโอษฐ์ หน้า ค.

ราคาเล่มละ ๑ บาท ค่าส่ง ๒๐ สตางค์

พิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดี (๖๐ ปอนด์) เป้นเนื้อหนังสือ ๓๓ ยก มีปกทานุกรม คำสำคัญ พร้อมทั้งบรรพชรรรมท้ายเล่ม. มีภาพพระพุทธรูปเมืองสารนาถ ปางประกาศพระธัมมจักกั, สถานที่ประสูตที่สวนลุมพินี, วิหารพุทธคยา, พระพุทธรูปปางทุกรกิริยา.

มีจำหน่ายที่ คณะธรรมทาน ไชยา

พุทธประวัติจากพระโอษฐ์

โดย อ. ป.

เป็นหนังสือพุทธประวัติ ที่เป็นคำตรัสเล่าของพระองค์เอง รวบรวมจากพระบาลีไตรปิฎก ฉะเพาะตอนที่เป็นพุทธประวัติ ท่านได้อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว จะทราบว่า พุทธประวัติที่เป็นแก่นแท้ พระพุทธเจ้าทรงเล่าประวัติของพระองค์ไว้ มีอย่างไรบ้าง.

ราคาเล่มละ ๑ บาท ค่าส่ง ๒๐ สตางค์

พิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดี (๖๐ ปอนด์) เป็นเนื้อหนังสือ ๓๓ ยก มีภาพอนุกรม คำสำคัญ พร้อมทั้งบรรพชกรรมท้ายเล่ม. มีภาพพระพุทธรูปเมืองสารนาถ ปางประกาศพระธัมมจักกั, สถานที่ประสูติที่สวนลุมพินี, วิหารพุทธคยา, พระพุทธรูปปางทุกรกิริยา.

หนังสือที่มีจำหน่ายที่คณะธรรมทาน

๑. หนังสือพิมพ์พุทธศาสนา ปีที่ ๕ - ๖ - ๗ - ๘ ปีละ ๑ บาท (ทั้งค่าส่ง)
๒. พุทธประวัติจากพระโอษฐ์ โดย อ. ป. เล่มละ ๑ บาท (ค่าส่ง ๒๐ สต.)
๓. การปฏิบัติธรรม โดย พุทธทาสภิกขุ " ๒๕ สตางค์ (" ๖ ")
๔. พุทธศาสนาเบื้องต้น โดย นายธรรมทาส " ๑๐ สตางค์ (" ๔ ")
๕. พุทธศาสนา วิชาสำหรับชีวิตมนุษย์ (คำอธิบายอริยสัจสี่

สำหรับคนหนุ่ม) โดยนายธรรมทาส เล่มละ ๒๐ สตางค์ (ทั้งค่าส่ง)

หนังสือเหล่านี้ ผู้บำรุงหนังสือพุทธศาสนาตั้งชื่อ ไม่ต้องเสียค่าส่ง ทางไปรษณีย์ ส่งเงินไปจะเพาะค่าหนังสือเท่านั้น.